

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

БРОЙ 6 (451), година XXXIII

26 юли 2015 година

МИНИСТЪРЪТ НА ПРАВОСЪДИЕТО УЧАСТВА В ДИСКУСИЯ, ПОСВЕТЕНА НА ЮРИДИЧЕСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ

По покана на ръководството на Юридическия факултет в Пловдивския университет гостува министърът на правосъдието Христо Иванов, придружен от заместник-министъра Петко Петков и съветника д-р Христо Христов. Тяхната визита беше свързана с организираната от ЮФ откритата дискусия на тема „Реформи в съдебната система и в юридическото образование“, която се проведе на 22.06.2015 г. в зала „Компас“. Гостите бяха

приветствани от ректора проф. д-р Запрян Козлуджов, който представи накратко историята на юридическото образование в нашето висше училище, а Юридическия факултет определи като един от структуроопределящите за Университета. Аудиторията включваше представители на различни институции – преподаватели, докторанти, студенти, действащи юристи – съдии, прокурори, адвокати.

На стр. 2 ➔

От ляво надясно: ректорът проф. Запрян Козлуджов, министърът на правосъдието Христо Иванов и заместник-министърът Петко Петков

Стр. 20

Съвременната българска антропонимна система – мода на личните имена

Кандидатстудентски есета, получили отличен на изпита по български език

В предварителната кандидатстудентска кампания четвъртата задача от изпита по български език изискваше написването на есе на тема „Приятелството е надежда“. На стр. 21 ви предлагаме две от есетата, получили отлична оценка.

Поздравяваме всички, които са се представили добре на предварителните изпити и вече са студенти в Пловдивския университет! На останалите кандидат-студенти пожелаваме успех в предстоящите изпити!

Редакцията

В Броя ще прозетете още:

- Балканисти обреха оваците на Международната театрална универсиада в Гърция
- „Нощ на сетивата“ в Университетската библиотека
- Съкровището от Летница – „непознатият език“ на тракийската образност

Министърът на правосъдието участва в дискусия в Пловдивския университет

➔ От стр. 1

Проф. д-р Емилия Друмева, която беше модератор на дискусията, представи думата на министър Иванов да представи визията на своя екип за реформи в съдебната система, която е обвързана и с изменения в областта на юридическото образование. Министърът заяви, че иска промените, които ще се предприемат, да бъдат широко обсъдени на всички нива и на възможно най-широка база. Във тази връзка е и подготвената анкета, адресирана към представители на всички области на юридическата гилдия. Проучването, в което ще бъдат включени над 500 души, има за цел да очертае основните проблеми пред обучението по право и необходимите решения и промени, съобразени с реалностите на юридическата практика. Анкетата е анонимна, а въпросите са свързани с всички важни етапи на обучението по специалността „Право“ – от приема на студентите, учебните програми и хорариума, до провеждането на държавните изпити и придо-

Дискусията в зала „Компас“ постави доста въпроси, свързани с юридическото образование и съдебната система

биването на юридическа правоспособност. Отделно, в рамките на цялостната стратегия за промени в съдебната система, ще бъдат организирани срещи със съсловните организации на магистратите, с представители на върховните съдилища, с прокуратурата, с неправителствени организации и др.

След експозето на министър Христо Иванов бяха зададени много въпроси, изказани бяха мнения и препоръки. Отново беше поставен въпросът за броя на висшите училища, в които се учи право, и

за качеството на юридическото образование, произтичащо от факта, че дори е отпаднало изискването тази специалност да се изучава само в юридически факултети. Къде да бъде поставено „ситото“ – на входа или на изхода от Университета? Направено беше предложение да отпадне задочното обучение на правистите, отново мотивирано с качеството на обучението. Доста мнения се чуха за по-сериозна регламентация и разширяване на изучаването на европейско право във всичките му аспекти. Направени бяха и

Министър Христо Иванов

препоръки някои евентуални промени в юридическото образование да бъдат съобразени с реалната юридическа практика.

Разбираемо акцентът в дискусията, продължила повече от два часа, падна върху реформите в юридическото образование. По отношение на реформите в съдебната система бяха коментирани въпроси за организацията на съдебната власт на всички нива, оптимизирането на състава и дейностите на отделните звена, системата за медиация между гражданите и различни институции.

„Пловдивски университет“

Балканисти обраха оваците на Международната театрална универсиада в Серес, Гърция

Мария ГЮРОВА,
„Балканистика“, IV курс

Под светлината на прожекторите в Гърция застанаха студентите от 4-ти и 5-и курс на специалността „Балканистика“ в Пловдивския университет, които представиха пиесата на гръцкия журналист и драматург Димитрис Псатас – „Кифисофон“. Постановката бе показана в рамките на Международната театрална универсиада, която се проведе за единнадесети пореден път в Общинския театър на Серес, с подкрепата на Гръцкия център към Международния театрален институт, програмата ЕСПА и др.

Всяка година гр. Серес приема студенти от страната и чужбина, които въвличат гражданите и гостите на града

в един своеобразен празник на изкуството. В събитието вземат участие както професионални театрални трупи, така и любители, без опит в постановките, но с голяма любов към театъра.

Първото участие на студен-

ти от Пловдивския университет срещна широко одобрение сред публиката. Актьорите получиха поздравления и награди от кмета на града Петрос Ангелидис и от директора на театъра, г-жа София Бидзиду-Саракени-

ду, както и покана да гостуват отново. След представлението много от зрителите не скриха възхищението си и продължиха да поздравяват студентите дори и извън стените на театър „Астерия“. Голямата изненада за публиката беше, че представлението се игра на гръцки, което безспорно отличи актьорите от българската трупа и ги направи любимци на публиката.

В ролите влязоха Здравка Йорданова, Грета Табалюва, Мария Гюрова, Георги Дикин, Магдалена Лазарова, Мария Вълкова. Режисьор на пиесата беше Магдалена Лазарова, а отговорна за организацията – ас. Величка Гроздева, която за пореден път мотивира студентите да дадат най-доброто от себе си.

Семинар и дискусия, посветени на разноските в гражданския процес

Ивайло ВАСИЛЕВ – докторант в Юридическия факултет

По случай 24 май – Деня на българската просвета и славянската писменост и култура, на 29 май 2015 г. Юридическият факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ беше домакин на семинар на тема „Дискусионни въпроси на разноските в гражданския процес“. Той се проведе в 6. аудитория на Ректората благодарение на усилията на съорганизаторите от Висшия адвокатски съвет (ВАдвС); Съюза на съдиите в България (ССБ); Адвокатската колегия – гр. Пловдив, и Клуба на цивилиста при ЮФ.

Семинарът бе открит официално от проф. д-р Дарина Зиновиева – декан на ЮФ, която изтъкна актуалността и сериозната практическа важност на темата. Приветствие към участниците от името на ССБ поднесе Иван Георгиев – съдия от Софийския районен съд и докторант в Института за държавата и правото при Българската академия на науките. Той накратко представи и новия сайт „Съдебно право“, създаден от ССБ в партньорство с Холандския съюз на съдебната власт (<http://www.sadebnopravo.bg/>). Съдия Георгиев лансира и идеята за нова задължителна дисциплина в юридическите факултети – „Устройство и организация на съдебната власт“.

Семинарът продължи през целия ден, като темите бяха в четири направления, всяко с отделен лектор и предвидено време за дискусии. Модератор бе доц. д-р Люба Панайотова – преподавател по гражданско право в ЮФ. Първият тематичен панел бе посветен на отговорността за съдебни разноси при обективно и субективно съединяване на искове, представен от проф. д-р Поля Голева – преподавател по търговско право и застрахователно право в ЮФ на ПУ; арбитър в Арбитражния съд на БТПП и адвокат. Проф. Голева определи като деликтна отговорността за разноси в гражданския процес и се спря на редица практически въпроси, като например за съдебните разноси при участие на трети лица в исковия процес; съдебните разноси и застраховането; прилагането на пропорционалното правило при определяне на разноските в случаите на обективно съединяване на искове.

Темата на семинара предизвика множество изказвания

Лекторката определи като несправедливо и неадекватно разрешението на чл. 78, ал. 10 от ГПК да не се присъждат разноси на третото лице – помагач. В минутите за отзвук от публиката адвокати, съдии и юрисконсулти подкрепиха важността на поставените от проф. Голева въпроси и застъпваните от нея тези.

Втората тема на семинара бе посветена на отговорността за разноските в исковия процес, с докладчик Костадинка Недкова – съдия от Търговската колегия на Върховния касационен съд. Съдия Недкова разиска избрани въпроси от постановленията на бившия ВС; решенията и определенията на ВКС, представляващи задължителна практика за съдилищата. В рамките на изложението си съдия Недкова анализира редица дискуссионни процесуалноправни въпроси, свързани с производството по чл. 248 от ГПК или поставяни в хода на обезпечителното производство и производството по несъстоятелност. Аудиторията зададе на лекторката множество въпроси, сред които тези за обжалване на присъдения адвокатски хонорар по реда на чл. 248 от ГПК,

за възнаграждението на синдика в производството по несъстоятелност и др.

В третата част на семинара се разгледа намаляването на адвокатското възнаграждение в изпълнителния процес. Доклад изнесе Ивайло Василев – редовен докторант по гражданско право в ЮФ на ПУ и главен секретар на Дружеството на СЮБ в Пловдив. Докт. Василев засегна спорни въпроси от процесуално и материално естество, представени през призмата на становищата в правната доктрина, от една страна, и практиката на съдилищата по приложението на чл. 78, ал. 5 от ГПК в рамките на изпълнителния процес, от друга. Най-интересни и дискутирани от аудиторията бяха тезите за солидарния характер на отговорността; заплащането на законна лихва върху претендирания за принудително събиране адвокатски хонорар; процесуалната допустимост на жалбата на длъжника против действията на съдебния изпълнител по приемане за принудително събиране на претендираната от взискателя сума, както и за разноските по повод на издаването на изпълнителен лист.

Откриването на форума

В последната тематична част на семинара отново се разискаха актуални въпроси на разноските в гражданския процес, представени от гледната точка на Юрий Бошнаков – адвокат и заместник-председател на ВАдвС. Адв. Бошнаков се спря на присъждането на разноси за служебни защитници и за юрисконсулско възнаграждение в исковия процес, като обсъди и актуалната практика на ВКС и ВАС в тази насока. При обсъждането на поддържаните тези от адв. Бошнаков отношение взеха съдии, адвокати и представителите на академичната общност.

В заключителните си думи при откриването доц. Панайотова подчерта нуждата от по-честото провеждане на такива ползотворни форуми, които само обединяват и обогатяват юридическата общност. Разискваните теми привлякоха вниманието на сериозен брой колеги юристи. Показателен е фактът, че на семинара присъстваха над 70 участници – както представители на академичната общност от всички нейни нива (професори, доценти, асистенти, докторанти и студенти по право), така и на практикуващите юристи (адвокати, съдии, частни съдебни изпълнители, юрисконсулти на банки и финансови институции).

Да си пожелаем скоро следваща подобна по мащаб проява в Юридическия факултет!

ЗА 24 МАЙ – С БЛАГОДАРНОСТ

Ас. Ивана КОЛЕВА

Така завърших статията за миналогодишния празник, озаглавена „За 24 май – носталгично“. И ако днес припомням тези думи, то е защото наистина има на кого да благодаря за това, че бяхме заедно на 24 май 2015 година на същото място, пред Ректората на Университета, под венците, пред ликовете на двамата солунски братя.

Благодаря на всички колеги, които всяка година пристигат празнично тържествени и винаги с цветя – смишленици, на които този празник е съгряващо близък на сърцето; които и не помислят да прекарат по друг начин това светло майско утро и които идват да чуят отново и отново любими текстове, станали вече ритуални, познати ни от най-ранните ни години на влюбване в словото и книгата, текстове, чрез които сме били посветени да вървим, по думите на Константин Преславски, „по дирята на учителите“. Благодаря на студентите, които ми повярваха, че ще имат вълнуващо преживяване, работейки върху сценария за празника; на Юлиан Одажиян и неговите момчета от прекрасния хор за православно пеене към Катедрата по теология, чиито песнопения възвестяват „...пресветло празнество“, „просветляват телесните ни очи“ и ни помагат „да се издигнем с духа си“; на лекторите и докторантите от Катедрата по славистика и Катедрата по руска филология, които, както е чинът на празника, казаха най-напред молитвите – на чешки, сръбски, полски и руски, след като малките ученички Варта и Шерил гордо възвестиха с думите на Черноризец Храбър: „Се же сѣтъ писмена словѣньскаа, снѣ а по добает ѹнтаѣт н глаголатн“, на Антон Шнитер за музикалното оформление. Благодаря на всички, които направиха възможно на този ден Словото да прозвучи на всички славянски езици...

„Има някаква великденска тържественост в тоя ден, светъл и благодатен. Защото и 24 май е един Великден, Великден на духа и на просветата, на възкресението на новите надежди и през векове заспалите сили на един народ, лишен от велики традиции и жаден за тях“ – казва ни Вазов в спомена си за първия празник на

„Благодаря на онези студенти, които ще дойдат догодина и ще знаят защо са тук. На онези, които ще ме попитат как ще отпразнуваме 24 май 2015 г.; които ще посветят своите трудове и творчество на този именно празник; които ще дойдат като стопани на своя университет да му изплетат венец и да го окичат за празника на словото; онези, за които думите „...науката е слънце, което във душите грей...“ не са сантиментална поезия, а откровение“ (май 2014 г.).

Момент от честването на 24 май

Кирил и Методий в Сопотското училище. „Всеобщ народен Великден“ нарича празника и Йоаким Груев в спомените си за тържеството, организирано от Найден Геров на 11 май 1851 г. пред Пловдивското епархийско училище, по-късно Първа мъжка гимназия, което е първото в света, наречено на името на светите братя. Тази великденска тържественост не е просто отглас от току-що отминалите Пасхални дни. Тя извира от самата същност на празника. По думите на д-р Антоанета Джельова „празникът е светъл, понеже е свято дело на свети хора“.

Празникът протече в своя ритуален ред – доц. д-р Мария Стоянова откри тържеството, след нея ректорът, проф. д-р Запрян Козлуджов, приветства участниците в него и на фона на „Яко апостолом“ – тропара на Кирил и Методий, прозвучаха познатите думи на Черноризец Храбър: „По том же челоуеколюбыцъ вогъ посла нмъ свѣтагѣо Константина Философа, нарицаемаго Кирила... н сътвори нмъ писмена три десаѣте н осмь...“, и след него молитви на още четири славянски езика:

„Hospodine, pomiluj ny! Jezukriste, pomiluj ny! Ty, spase vŝeho mira, spasiž ny i uslyžiž...“

„Од прълавих усана, од мрскога срца, од нечистог језу-

ка, о Христѣ мој, и не одгурни мене, рабу своју...“

„Bogurodzica, dziewica, Bogiem slawiena Maryja! U twego syna, Gospodzina, matko zwolena Maryja! Zyszczy nam, spuści nam. Kiriellejson.“

„Слепами были от бесовской лести, а тобою мы прозрели сердечными очами... Радуйся, учитель наш и наставник благоверию! Ты правдою облачен, крепостью препоясан, истиною обвит, смыслом вечан и милостинею, как ожерельем и убранством златым красуешься...“

Текстовете от старата чешка, сръбска, полска и руска литература бяха изпълнени, на фона на църковни песнопения на четирите езика, от Якуб Микулецки – докторант в Катедрата по славистика, Дарка Хербез – лектор по сръбски език, Агнешка Жемба – лектор по полски език, и Анастасия Топалова, студентка от 4. курс, спец. „Руска филология“.

Якуб Микулецки: „Хосподине, помилуй ни“ е литургична песен, била е създадена специално за народа, за тези хора, които не са имали достатъчно образование, за да могат да разбират и да пеят литургически песни на латински. Това, че в самия текст има някои елементи на старобългарски език, е доказателство, че песента, която за пръв път е документирана през 1055 г., е свързана

с църковнославянската традиция в чешката литература. Не трябва да забравяме факта, че нашите предци славяни (включително българи и чехи) са се разбирали помежду си още през IX век. Затова и с голямо удоволствие взех участие в тържеството на 24 май. Историата не трябва да се забравя.

Дарка Хербез: Текстът, който прочетох, е част от Молитва към Исус Христос и е извезан със златни и сребърни конци върху червената копринена завеса на царската врата в Хилендар. Известен е като „Запис на хиландарској завеси“ и е направен през 1398 година от монахиня Ефимия (деспотица Елена, великосхимница Евпраксия). На олтарната завеса са избродирани също и ликовете на Исус Христос, Василий Велики и свети Йоан Златоуст. Стиховете на монахиня Ефимия са не само високопоетични – те не са писани, а са везани върху коприна или гравирани върху сребро. Ето защо освен литературна стойност завесата от Хилендар има голямо значение и за сръбското художествено творчество.

Агнешка Жемба: Химнът „Богородица“ е най-старата полска религиозна песен и най-старият запазен полски поетически текст. Записан е едва през 1407 г., но има единодушие, че е много по-стар. Старинният произход на текста и Кирило-Методиевото влияние сред западните славяни се потвърждава от употребата на името Богородица вместо Божа Майка и гръцката формула Кириелейсон. Текстът представлява молитва към Исус Христос за достоен земен живот и небесно спасение по застъпничеството на Богородица и Йоан Кръстител. „Богородица“ е изпълнявала също така и ролята на държавен химн на Великото литовско княжество. Днес се пее като патриотична песен. „Богородица“ се смята за оригинална полска творба без първоизточник в която и да е от европейските литератури.

Откъс от „Слово о Законе и Благодати“ – едно от най-ранните и силни произведения на староруската литература, създадено между 1037 и 1050 година от митрополит Иларион Киевски, прочете **Анастасия Топалова**.

Тържествено слово по случай 24 май

Д-р Ана МАРИНОВА

Днес, на 24 май – Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост, отбелязваме като че един от най-уважаваните и обичани национални празници. Може би защото той е един от малкото, които не разединяват, а обединяват, не поляризират обществените нагласи, а ги концентрират по посока на съкровено българското и гордостта от него. На този празник отдаваме почит на делото на светите братя Кирил и Методий, на техните ученици и на всички онези създатели и пазители на словото и духа, благодарение на които се конституира българската национална идентичност.

Това е денят, в който си припомняме святото начало, от което тръгва българската народност, даваме си сметка за силата на буквите, в които се впитат знаците на родовата кръв и чрез които се изписва по нов начин образът на общността. Оттогава и досега сакралното българско пространство се конструира най-вече около словото. Езикът е този, благодарение на който историята на индивида се превръща в родова памет на нацията, той издига личното до свръхличното, единичното до универсалното. Защото пътят към себе си и към другите минава през словото, то трансформира срама в слава, а роба – в свободен човек. И

Д-р Ана Маринова

тъкмо то става способно да впише достойно българското в полето на европейската духовност и култура.

Подобно вписване, макар в действителност случило се отдавна, едва в последните няколко десетилетия получава своята официална легитимация с провъзгласяването от папа Йоан Павел II на светите равноапостоли Кирил и Методий за съпокровители на Европа и обявяването на кирилицата за третата европейска азбука след латинската и гръцката. Това безспорно е един от най-дълбоките източници на национално самочувствие за българите, заслужено признание за дело, многократно надхвърлило своите първоначални цели и задачи.

Няма как обаче, макар и подвластни на патоса на празника, да не си дадем сметка

и за другото. Вглеждането назад към историческите събития, оформили националната ни физиономичност, има за отправна точка едно настояще, белязано от дефицити – на личности, на идеи, на ценности. Настояще, в което езикът е сведен до интерфейс за общуване, а словото не очертава границите на националния дух и идентичност. Паметта за миналото е изправена срещу една визия за бъдещето, принадлежащо на глобалния свят, в който своето е само една малка част от чуждото. Своето остава значимо с уникалността си, но едновременно с това става уязвимо тъкмо чрез нея в една социокултурна среда, която толерира не еднозначността и специализацията, а амбивалентността и интеграцията.

Ето защо няма как да не си зададем въпроса дали не е дошло времето, в което силата на словото се превръща в негова слабост? Във времето на знаците, изпразнени от съдържание, и буквите, лишени от своя дух, не сме ли наивни във вярата и настояването си, че словото е способно не просто да изговаря, но и да оформи света, в който живеем, да изгражда самите нас не само като отделни човешки индивиди, но и като част от една национална общност, изповядваща едни и същи ценности и идеали? Вероятно да, особено щом в съвременното ни личностната

идентичност се подчинява на избора между различни колективни идентичности, избор на жизнено стилове (характерни за консуматорското общество), на жизнено планове и готови сценарии за живеене. А националната идентичност и език стават излишен „товар“, който лесно може да бъде изоставен.

И като че само днес, когато празникът на солунските братя разтваря мъртвото море на делника, си спомняме, че е възможен и необходим и по-друг избор – да останеш верен на словото, да си служиш с него и същевременно да му служиш. Но не чрез самоцелното, затворено в себе си и насочено към себе си слово, а чрез онова слово – живо и подвижно, което ражда и само укрепва силата си в диалога с другите. И което единствено е способно да ни изведе до обетованата земя на намерената и постигната идентичност.

И тъкмо в това като че се крие нашата не само човешка, но и професионална отговорност на тези, които сме избрали словото като своя съдба – да не позволим изгнанието му да продължи. Всеки според собствените си сили и възможности. Но и с общата ни потребност да черпим сили от него, както и то от нас. За да ни има. И то не само днес.

Честит празник и успех по пътя на словото!

➔ **От стр. 4**

След „Хвалите Господа“ на Йоан Кукузел прозвучаха откъси от „Панонски легенди“ (речта на Кирил Философ пред събора във Венеция), Облажаванията от Похвалното слово за Кирил на Климент Охридски, „Родната реч“, одата „Българският език“ и „Големият ден“ на Иван Вазов, откъси от стари училищни песни, посветени на празника. Изпълнители бяха първокурсниците от спец. „Актьорство за драматичен театър“ Стефани Раманска, Господин Динев, Кристина Божилова, Павлин Шуманов и Нели Стоянова, петокласничката от Арменското училище Варта Ехигян, шестокласничката Шерил Мантарлиева, която вече трети път участва в университетския празник и все по-уверено чете старо-

българските текстове... Искрено им благодаря за съпричастието, за отговорността и усърдието, с което работиха в един много кратък репетиционен период, въпреки училищните и университетските си ангажменти. Радостна съм, че приеха ангажмента с гордост и че в творческата работа по сценария откриха за себе си красотата на старите текстове, които изпълниха с вдъхновение.

С тържественото „Величание апостолом“ завърши поетичната прослава на славянските първоучители, след което слово за „силата на буквите, в които се впитат знаците на родовата кръв“ произнесе д-р Ана Маринова.

С кратко приветствие към гостите се обърна и председателят на Студентския съвет Светослав Енчев. Благодаря и този път

на неговите членове за помощта при организацията на празника.

След като Тильо Тилев обяви наградите от конкурса за поезия и проза на вестник „Плоддивски университет“, а доц. д-р Жоржета Чолакова – наградите от конкурса за превод на художествени текстове от славянските литератури, тържеството под звуците на „Върви, народе възродени“ по традиция се пренесе пред паметника на Паисий, където ас. Ивана Колева прочете Приписката към „История славянобългарска“ и финалните стихове на Вазовата ода, прославяща делото на великия хилендарски монах. Пред паметника бяха положени венци и цветя, след което доц. д-р Жоржета Чолакова покани гостите в Университетската библиотека, където бе открита прекрасна изложба, посветена

на големия словенски езиковед д-р Франц Миклошич, отбелязваща 130-годишнината от почетното членство на видния учен в Българската академия на науките. Уникалното дело на големия славист представи доц. д-р Елена Томова, изтъквайки заслугите му към българистиката и кирилometодиевистиката. С това културно събитие 24 май 2015 година се превърна наистина във вдъхновен празник на славянския език и култура.

И накрая – да благодарим на всички наши възторжени предци, които са ни дарили с празник, в който честваме, по думите на Георги Господинов „...светлото и всекидневно чудо на езика“. В днешното българско време той остана може би единственият ден, който удържа надеждата, дава упование и възкресява загубени идеали.

Франц Миклошич – 130 години чуждестранен почетен член на Българската академия на науките

На 24 май 2015 г. в Университетската библиотека беше открита изложба, посветена на видния словенски езиковед д-р Франц Миклошич. При откриването доц. д-р Жоржета Чолакова, ръководител на Катедрата по славистика, подчерта значимостта на делото на Миклошич за развитието на славистиката като цяло и неговите определени заслуги за историята на българския език и кирилometодиевистиката. Тя посочи, че словенският учен реализира една от своите големи идеи – комплексното изучаване на славянските езици, в чиято основа лежи именно старобългарският език. Доц. Чолакова обърна внимание на символиката на откриването на изложбата в Деня на българската култура и славянската писменост и от името на славистите в Пловдивския университет пожела на присъстващите студенти, докторанти и преподаватели академични успехи и творческо вдъхновение.

Изложбата отбелязва юбилейната 130-годишнина от почетното членство на Франц Миклошич в Българската академия на науките. В историята на славистиката през втората половина на XIX век той безспорно заема най-видно място и става водач на филологическото движение сред южните и западните славяни. Миклошич проправя пътя на следващите поколения слависти, сред които са имената на Ватрослав Ягич, Мечислав Малецки, Антон Янежич, Любомир Милетич и други.

Доц. Жоржета Чолакова и доц. Елена Томова (двете вляво) откриват изложбата. Вдясно са Меги Даковска и Димитър Родозов

Интересът на Франц Миклошич към славянското езикознание се заражда в гимназиалните му години във Вараждин и Марибор и по-късно по време на следването му в Грац, където става доктор по философия и професор (1837). От 1838 г. до края на живота си живее и работи във Виена, защитава докторска дисертация по право във Виенския университет, работи като адвокат, главен цензор на славянски, новогръцки и румънски ръкописи във Виенската императорска библиотека. Избран е за редовен професор и ръководител на Катедрата по славянска филология (1850) и за ректор на Виенския университет (1854). Значителна е ролята на Бартоломей Копитар, който насочва Миклошич към славянското и сравнителното индоевропейско езикознание.

Виенският период е най-плодотворният в научната дейност на видния езиковед – създава сравнителна фонетика, етимология, граматика и син-

таксис на славянските езици, лексикографски трудове, в чиято основа лежат сравненията със старобългарския език. Българската наука оценява изключително високо трудовете на Миклошич, посветени на публикуването и изследването на кирилometодиевски извори (Клоцов сборник, Супрасълски сборник), пространните жития на славянските първоучители Константин-Кирил и Методий, и на св. Климент Охридски. Основополагащо значение за българската и славянската лексикография имат съставените от него ценни речници: Корените на старославянския език (1845), Старобългарски речник (1850), Старобългарско-гръцко-латински речник (1862 – 1865), Етимологичен речник на славянските езици (1886). Франц Миклошич е издал за пръв път два от най-важните източници за историята на българския език: Чергедските молитви и Троянската притча. Изучава глаголически и кирилски паметници, застъпва

Блока с материалите за д-р Франц Миклошич са подготвени от: чл.-кор. Иван Добрев, проф. Мария Йовчева и доц. Елена Томова.

тезата, че глаголицата е по-старата азбука.

Франц Миклошич е член на много европейски академии и научни дружества – Австрийската академия на науките (1851 г.), Санктпетербургската (1856 г.), Югославската академия на науките и изкуствата в Загреб, Матица Словашка (1864 г.), Полската академия на науките в Краков, дописен член на френската Академия за надписи и изящна словесност, член на Търговската камара на Държавния парламент във Виена. През 1884 г. е избран за чуждестранен почетен член на Българското книжовно дружество в София (днес Българска академия на науките).

Изложбата отразява най-съществените страни от живота и научното дело на изтъкнатия славист, неговите подчертани заслуги за историята на българския език и кирилometодиевистиката. Използвани са документи, съхранявани в архивите на Българската академия на науките, Австрия, Словения и Хърватия, като част от тях се представят за пръв път пред нашата научна и културна общественост.

Автори на изложбата са: член-кореспондент Иван Добрев, проф. Мария Йовчева и доц. д-р Елена Томова. Дизайнер: Милена Вълнарова.

Миклошич и историята на българския език

Франц Миклошич е издал за пръв път два от най-важните източници за историята на българския език: **Чергедските молитви** и **Троянската притча**. Издава онази част от т. нар. *Чергедски молитви*, която проф. А. Кочубински е забелязал в музея в Пеща и е осведомил за нея славистичната общественост. Това са т. нар.

Cantilenaе Bulgaricae на вече изчезналите седмоградски българи (текстовете са записани в самото начало на XIX в.).

Отделна част от тях, с която ученият не е имал възможност да се запознае, е т. нар. *Чергедски кондиционал* (1812 г.) с по-друг молитвен състав, към който е прибавен и българо-немско-унгарски речник.

Чергедските молитви позволяват да се направи изводът, че около средата на XIII в. в народните говори вече са съществували някои от най-важните особености на новобългарската реч.

Според Миклошич ръкописът, който се пази във Ватиканската библиотека и съдържа *Троянската притча*, е

възникнал по времето на цар Иван-Александър (около средата на XIV в.). Той отразява част от особеностите на българския народен език в този период, но има и примеси от страничен небългарски славянски книжовен език, които преписвачът не е успял да избегне.

Панонската теза на Франц Миклошич

Около средата на XIX в., а и по-късно, в славянската филология господства т. нар. великоморавска хипотеза. Според нея светите братя Кирил и Методий проповядват за пръв път Христовото слово на славянски език в земите на левия бряг на Средни Дунав отвъд Братислава. В такъв случай езикът на най-ранните Кирило-Методиеви паметници (Зографско евангелие, Супрасълски сборник и други) следва да е по тип западнославянски. Но очевидно той не е такъв, нито пък е предходник на новословенските говори в Щирия, Каринтия и Краина. Предположението на д-р Франц Миклошич е, че най-старата славянска книжовност е много близка до езика на част от словенците в Панония, на който са били присъщи две много важни говорни особености – носови гласни и съчетания шт и жд на мястото на праславянските tj и dj.

Днес въз основа на тези черти, които са изявиени в отделни панонски и трансилвански топоними и в старите славянски заемки в унгарски, бихме казали, че Кирило-Методиевият книжовен език в Панония е по природа старобългарски, нещо, което д-р Франц Миклошич и неговият предходник, сънародникът му Бартоломей Копитар, не са подозирали. Причината за

това е обяснима и единствена. Към средата на XIX в. науката все още не е разполагала с достатъчно ясни сведения за най-важните особености на българския език в цялото му старо землище от двете страни на Дунав. На това се дължат непълнотите и недостатъците в изложението на великия словенски учен. Той не е подозирал, че през X в. в цяла Цар-Симеонова България на юг от Дунав са се пазили носовите гласни и че в това отношение разлика между панонските и непанонските шт/жд-говори не съществува. Неблагоприятна последица е и погрешното предположение на д-р Франц Миклошич, че старобългарският книжовен език, подобно на старосръбския, старохърватския и староруския, е особена обработка (редакция) на Кирило-Методиевия книжовен език в Панония.

В наше време Миклошичевата теза за шт/жд-основата на някогашните говори от Буда-Пеща до земите на изток от Тиса, чак до Трансилвания включително, има горещи привърженици сред българските палеослависти. С необходимото уточнение, че през IX в. в част от славянските говори в Панония и на изток от нея, от една страна, и славянските говори в Мизия, Тракия и Македония, от друга, главните диалектни особености са били

Фамилен герб на Франц Миклошич за удостояването му с австрийско рицарско звание, 20 август 1864 г.

едни и същи. Кирило-Методиевият книжовен език е засвидетелстван през 862 г., преди моравско-панонската мисия, но е бил създаден с оглед на нейните цели и задачи. В Моравя (това не са земите край западнославянската река Морва, а в земите на днешна Унгария на североизток от Белград) и Панония той е влязал за първи път в църковна употреба.

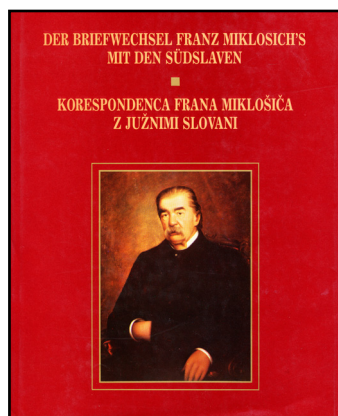
Слаба страна на Панонската теза през XIX в. и по-късно е неоправданата увереност на нейния създател, че истинските панонски старословенци (днешните словенци не са техни приемници) са живели не само край езерото Балатон, но и на север от Братислава. Днес се знае, че градът Моравя и моравската земя са се намирали между Дунав и Тиса, където диалектът не е бил

западнославянски. С това географската пречка да се схване и оцени вярно Кирило-Методиевата дейност в Панония е преодоляна и значението на д-р Франц Миклошич за развитието на славянската филология продължава да е жизнено, и дори нараства. Още в XIX в. Панонската теза звучи съвсем съвременно, тъй като тя не е създавала условия за великоморавски спекулации, въпреки че е допускала прибързани и неверни твърдения за мнима дейност на Кирил и Методий сред западните славяни. Градът Моравя, в който Светите братя са били тържествено посрещнати, се е намирал на изток от Панония. Тук е възникнала т. нар. моравско-панонска редакция на Кирило-Методиевите богослужбни книги, които след смъртта на Методий (885 г.) неговите ученици донесли в Княз-Борисова България. Тази редакция е по-късна от първоначалните преводи през 862 г., с които най-напред богослужбено са се запознали българите край река Брегалница.

Още през 70-те години на XIX в. със своите съображения за ролята на Панония в разволя на славянската писменост д-р Франц Миклошич е дал вярна посока на кирилometодиевистките проучвания.

Епистоларното наследство на Миклошич

Епистоларното наследство на Франц Миклошич е първостепенен извор за живота, научното дело и личността на известния учен. То обогатява нашите представи и за европейската наука и култура през втората половина на XIX столетие. Европейските архиви съхраняват над 3 хиляди писма от/до Миклошич в периода от 1833 до 1891 г., получени от всички краища на света, и внушителен брой други документи. По-голямата част от тях са запазени във Виена (Австрийска национална библиотека и Градска библиотека) и в Загреб (Архив на ХАЗУ), отделни писма в Люблина, Марибор, Белград, Прага, Буда-

пеща, Краков, Лайпциг, Мюнхен, Москва, Санкт Петербург и други европейски градове. В Научния

архив на БАН в София също се съхраняват ценни документи и оригинални писма на Миклошич.

В много от писмата си Миклошич споделя с известни европейски учени своето мнение по езиковедски въпроси, съставянето на речници, граматика и издаването на средновековни паметници. Съхранена е кореспонденцията с Б. Копитар, В. Ягич, В. Караджич, Д. Даничич, Ф. Левстик, Фр. Рачки, Ст. Новакович, Ст. Веркович, И. Чрънчич, Ст. Враз, Ив. Богоров, И. Миларов, М. Лулчев и други.

В Университетската библиотека и Районния архив на Марибор се пазят писма и документи,

подарени от наследниците на Миклошич. Научен и обществен характер имат писмата на известни езиковеди, представители на църквата, поздравителните адреси и поканите от много издателства и дружества до Миклошич с молба за участие и членство.

Богата и добре запазена е личната кореспонденция на Франц Миклошич с членовете на неговото семейство. В архивите в Марибор се съхранява кореспонденцията с неговата съпруга Сесилия Ашенфелд, синовете му Франц и Мориц, на В. Ягич до Мориц за съдбата на библиотеката на Миклошич.

1150 години от покръстването на България. Християнизацията, властовите структури и политическият елит

Доц. д-р Румяна КОМСАЛОВА

Очертаният в предишния брой на вестника модел на проникване на християнството в Европа и самият процес на християнизация е в сила и за България. Така например кан/хан Борис I по думите на Продължителя на Теофан, като видял картината на Страшния съд (нарисуваната от живописеца монах Методий), бил обхванат от страх пред Бога и в дълбока нощ, (тайно) приел божественото кръщение. Продължителят на Георги Монах допълва, че император Михаил III покръстил българския владетел Борис, дал му собственото си име, а болярите (първенците) отвел в Константинопол и ги покръстил. Разбира се, тази интерпретация на византийските автори не е съвсем правдоподобна, но с този текст се подчертава вниманието към българския елит и запазването на неговото достойнство, защото те са удостоени с честта да бъдат покръстени в присъствието на самия василевс, и то в неговия сакрален център – столицата на Византия!

Йосиф Генезий пък дава друго обяснение за християнизацията, като набляга на стремежа на Борис да запази достойнството си, защото, пише авторът, императрицата майка му казала, че ако бъде от нея победен, то всички ще му се подиграват. Освен това неговите хора били измъчвани от глад и поради това всички лесно се съгласили да приемат християнското кръщение, а техният владетел приел да се нарича Михаил – по името на императора. Там били изпратени *отбрани архиереи*, за да укрепят християнската вяра. Съзнавайки важната за българската аристокрация промяна, и Империята реагира адекватно, като изпраща „отбрани“ свещеници, които да покръстят българския управляващ елит.

Както посочват изворите, покръстването на владетеля е осъществено от специален епископ, а задочен кръстник на Борис е самият византийски василевс Михаил III (842 – 867) и затова новопокръстеният владетел приема неговото име. По същия модел по-късно и руският княз Владимир I след кръщението приема името на тогавашния византийски василевс Василий II (976 – 1025). Така се запазва достойнството на владетеля в очите на неговото обкръжение и всички поданици. Освен това актът на християнизация е придружен и със своеобразен „подарък“ – България получава областта Загоре, и то след загубена война! Този акт на своеобразно дарение е част от менталните нагласи

на довчерашните езичници да получат „полагашото им се“ като награда за приобщаването към „чуждия бог“. Това е доловил анонимният Продължител на Теофан, който отбелязва, че българският владетел, след като се обърнал към богочитанието, поискал от императрицата (майка на Михаил III) земя, понеже, свързани чрез вярата и неразривно приятелство, вече те представлявали едно цяло, а не две страни, и след като „били удостоени с ромейска земя като с друга обетована земя, те се подчинили да бъдат в неразривна общност“.

Аристократичният елит далеч не е консолидиран около владетеля и не всички смятат, че това е „правилният път“. И реакцията не закъснява. Както отбелязва авторът на Бертинските летописи, „въстанали боляри от десетте комитата на държавата и като казали, че владетелят е дал лош закон, искали да го убият“. Продължителят на Теофан отбелязва, че когато станало известно, че (Борис) се е покръстил, той се намерил „пред въстанието на *целия свой народ*“. Борис-Михаил успява да потуши този метеж, „като носел на гърдите си изображението на *божия кръст* и с помощта на *малко хора* ги победил, *останалите* направил *християни*, но вече *не тайно*, а явно и с *тяжно желание*...“. Хронистът Хинкмар пише в Бертинските летописи, че „... неговите боляри разбунтували народа... за да го погубят... колкото били в десетте комитата, се събрали около двореца му... Но той,

Продължение от брой 5 (450)

Паметник на царя покръстител в първата българска столица Плиска

като призовал името Христово, потеглил срещу цялото множество *само с 48 души*, които били останали при него поради предаността си към Христовата вяра... Обаче владетелят (гех) наказал със смърт *само 52 от болярите*, които най-много бунтували народа против него, а на останалия народ позволил да си отиде невредим...“.

Данните в изворите са много оскъдни и не дават възможност да се посочи със сигурност каква е етническата характеристика на водачите на бунта. Повечето изследователи приемат, че това са представителите на видните (прото) български родове и като започва да бъдат убити не само 52 боляри, но и целите им родове, Борис-Михаил „пречупва гръбнака“ на тази аристокрация. Ако допуснем, следвайки текста на Хинкмар, че общо (прото) българският елит е от 100 рода, т.е. от 52-та рода са водачите на метежа, а останалите 48 са верните на княза (приели християнизацията като вътрешно убеждение или неизбежно „зло“), то унищожавайки над 50% от етническия потенциал на тази част от аристокрацията, на практика Борис прави невъзможно нейното „възстановяване“, защото от демографските изследвания е установено, че дори ако 40% от един етнос е унищожен, то не е възможно да бъдат компенсирани неговите загуби и той постепенно изчез-

ва, т.е. разтваря се, асимилира се и се претопява от по-многобройната етническа среда.

Така паралелно с християнизацията започва и ускорен процес на славянизация на българската аристокрация и особено на нейния политически елит. Следващият „удар“ върху (прото)българската етническа доминация в управленския елит е разпространението на славянската писменост през 886 г. Тази осъзната политика от страна на владетеля – християнизация, придружена със славянизация на елита, а също така и на цялото общество, среща разбираема реакция на всички нива на социалната стълбичка.

Изворите дават основания да се отстоява тезата, че дори самият владетел невини се придържа стриктно към християнските норми. Процесът на християнизация е съпроводен с много езичество – разправата с водачите на болярския бунт, от една страна, не е в унисон с християнския морал, но от друга, е необходима по целесъобразност. Част от (прото) българската аристокрация, която приема християнството и подкрепя княз Борис-Михаил безрезервно, все пак си запазва езическите български имена. Така например един от участниците в дипломатическите мисии на Борис до Рим и Константинопол е боляринът Сондоке, друг е боилът Стазис. Самият престолонаследник Владимир-Расате също не приема име, свързано с утвърдилата се (за онова време) християнска именна система. Това, че християнското му име е Владимир, е една заблуда, тъй като по-късно киевският княз с езическото име Владимир, като се покръства, приема християнското име Василий. Тази неточност – за християнския характер на името Владимир, се дължи на контаминация (смесване) на различни времена, тъй като по-късно и езическото (прото)българско име Борис, и славянското езическо име Владимир стават част от именната християнска система.

Международният симпозиум на тема „Социални компетенции, креативност и благополучие“

Доц. д-р Юрий ЯНАКИЕВ

Педагогическият факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ бе организатор и домакин на международен интердисциплинарен симпозиум на тема „Социални компетенции, креативност и благополучие“, който се проведе от 3 до 5 юни 2015 г. в хотел „Санкт Петербург“. Тържественото откриване на симпозиума се състоя на 3 юни в зала „Пълдин“.

Сред официалните гости, които отправиха поздравителни адреси към организаторите и участниците, бяха заместник-министърът на образованието и науката Ваня Кастрева, заместник-ректорът на Пловдивския университет доц. д-р Мария Стоянова, както и десетки ръководители и представители на институции и организации в областта на образованието и социалното подпомагане на хората с увреждания.

Симпозиумът започна с пленарни доклади на проф. Дейвид Браун от Nottingham Trent University, проф. Румен Стаматов

Участници в симпозиума

от Пловдивския университет, Карел ван Исакер от мениджърската компания PhoenixKM BVBA, Белгия, проф. Манфред Претис от Social Innovative Network, Австрия, доктор Сюзан Аткинсън и доктор Ник Мичъл от Университета в Лийдс, Великобритания.

Основната цел на научното събитие бе насочена към улесняване на диалога между изследователи, преподаватели от висши училища, експерти и специали-

сти от практиката в различни области, както и предоставяне на възможности за презентация и обсъждане на научни открития, иновативни решения, нови подходи и успешни практики в развитието на социалните компетентности и творческите умения за подобряване на благополучието на младите хора и хората с увреждания.

В програмата на симпозиума бяха включени две основни теми

за обсъждане:

- Творчество, иновативни технологии и социални предизвикателства към младите хора и хората с увреждания.

- Развитие на социална компетентност и подобряване на благополучието на младите хора и хората с увреждания посредством съвременни технологии за учене и обучение.

В симпозиума участваха 55 представители на академичната общност и практики от Австрия, Литва, Великобритания, Сърбия, Белгия, Полша и Колумбия.

На организираниите уъркшопове бяха демонстрирани специално разработени електронни учебни игри за развитие на социални компетенции и креативност, както и други практически наръчници и упражнения в помощ на преподавателите и специалистите, които работят с деца и младежи със специални образователни потребности. Електронните игри за развитие на социалните компетентности са създадени за първи път в Европа за компютри и мобилни устройства.

➔ От стр. 8

Така че името Владимир на първородния син на Борис е по-скоро израз на славянизацията, а не толкова на християнизацията. Представители на (прото)българската аристокрация дори демонстративно продължават да се обличат „по български“, както е случаят със синовете на княз Симеон. Не е ли по същество всичко това и една пасивна съпротива на християнизацията, схващана от верните на Борис люде като „насаждане на византизизма“?

Анализът на (прото)българската и християнската религия дава възможност да се направят някои общи характеристики, които, ако и да не са съдействали, то поне не са спъвали промяната на вярата и културния модел. На първо място, това е идеята за общ произход на рода, един прародител на всички, свързващ поколенията с природата и животинския свят, или т.нар. **тотемизъм** с християнския тезис за **прародителите** на целия човешки род Адам и Ева; **второ, орендизъмът**, вярата в една вездесеща сила, пропи-

1150 години от покръстването...

та във Вселената, има своите паралели с християнската идея за **сакралността** на цялата вселена чрез сътворението от Бог-Отец и изкуплението на Христа; **трето**, своеобразният **монотеизъм** на (прото)българите, изразен в култа към бог Тангра, творец на всичко видимо и невидимо, има своя аналог в **християнския Бог**, също творец на духовното и тленното; **четвърто**, характерната за (прото)българския **светоглед морално-етична система** за добро и зло, мрак и светлина, духове и демони, вярата в отвъдното и т.н. има своята реплика в **християнската етика**; **пето**, трябва да се отчете както **синкретизъмът**, характерен за (прото)българите, резултат от сложната етногенеза и възприемането на различни културни модели в процеса на консолидирането на древните българи, така също и характерната за Pax Nomadica **верска толерантност**.

С приемането на християнството един от най-важните проблеми, стоящи пред българския управляващ елит, е съв-

местяването на християнската идея с традициите на милитаристичното общество, в което ударението се поставя на военните добродетели и прославата на военния успех. Наред с това централизацията, към която се стремят българските владетели, улеснява християнизацията, но за да проведат желаната модернизация на обществото, владетелите на новопокръстените страни трябва да разчитат не толкова на традиционната аристокрация, чиито архаични структури, племенна изключителност и консервативни възгледи я правят непригодна да възприеме и осъществи новото, а най-вече на групи от хора, открити за новите идеи и предани на своя владетел. От друга страна, християнизацията отнема някои от божествените и магическите атрибути на езическия владетел, а чрез приобщаването му към владетелското християнско семейство (в качеството му на духовен син на византийския император), изпада в известно подчинено положение. Но паралелно с

това благословията на църквата придава ново духовно измерение на неговата власт и по-голямо културно и политическо единство на българския народ. Затова неслучайно, като кръстител на народа и владетел по Божия милост, княз Борис е обявен за **светец** след смъртта си, а наследниците му, като подхранват култа към **светия прародител**, трасират пътя към народностната консолидация и международния престиж на средновековна България.

Християнизацията е един от основните фактори за трансформацията на българския политически елит, защото е свързана най-вече с промяна на менталните нагласи, а промяната в съзнанието е дълъг и сложен процес. Постепенно започва сближаване с византийския стил и начин на живот, и то в най-различни направления. В съзнанието на българския елит и общество започва да се формира нова, по-различна представа за „идеалния владетел“, свързан с новата религия. Променят се и критериите, оценъчната система на обществото за знатните, т.е. за аристокрацията.

Вторият международен семинар, посветен на съвременните методи за химически анализ и контрол

На 20 май 2015 г. в 5. аудитория се проведе семинарът с международно участие „Съвременни методи за химически анализ и контрол“, който е съвместна инициатива на Химическия факултет при Пловдивския университет и фирма АСМ2, официален представител на Thermo Scientific за България. Събитието получи подкрепа за частично финансиране от университетския фонд „Научни изследвания“ (договор № ЧФ 31-2015), а основните разходи бяха поети от АСМ2.

Thermo е мултинационална компания (над 50 страни) и е сред

лидерите в производството на високотехнологична апаратура за химични и клинични изпитания и анализи, с над 17 милиарда долара годишен оборот. Поддържането на високо ниво на иновации в инструменталния развой, както и разширяването на пазара в условия на силна конкуренция изискват активно сътрудничество между технологичните компании и изследователските и академичните звена. Това мотивира организирането на подобни съвместни форуми, където реално могат да се срещнат обучение, наука, иновации и бизнес. Миналата година през месец май бе проведен първият подобен семинар с около 80 участници. Той бе горещо приветстван и много

успешен, затова очаквано намери продължение и тази година. Семинарът не само затвърди, но и значително разшири успеха си. За второто издание се регистрираха над 150 души, като активно се включиха 137. Въпреки че бяха осигурени допълнителни столове и пейки в 5-а аудитория на Ректората, залата се оказа тясна за проявения интерес и част от присъстващите останаха да слушат лекциите прави и дори от коридора.

Събитието бе открито от ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ проф. д-р Запрян Козлуджов. В приветствието си слово към форума проф. Козлуджов подчерта значението на приложната наука и усилията, които Университетът полага за нейното развитие. Той посочи като добър пример Химическия факултет, успяващ да поддържа активно сътрудничество с производствени фирми не само като източник на кадри, но и като експертен център за решаване на проблеми и трансфер на технологии. Приветствие към участниците от името на организаторите поднесоха г-н Андон Минков – управител на АСМ2, и доц. д-р Веселин Кметов – ръководител на Катедрата по аналитична химия и компютърна химия. Представени бяха чуждестранните лектори на семинара: Dr. Michal Godula и Dr. Roman Repas от Thermo Scientific, както и Dr. Giulio Colnaghi от Milestone, Италия.

Доц. Кметов направи провокативна презентация, като показва олющената физически и морално остаряла сграда, в която под наем се помещава в момента Химическият факултет, и авангардния идеен проект за нова сграда, изработен от проектантско бюро Тектоника-Б. Кметов обоснова претенциите за новата сграда със значимостта, която Химическият факултет има като академична институция, заела второ място в националната рейтингова система за професионалното направление *Химически науки* и с голям дял в научната продукция на ПУ.

В лекционните сесии на семинара гостите от чужбина представиха актуалните европейски директиви, отнасящи се до методите за контрол на качеството на води и храни и новите инструментални подходи за химичен анализ и контрол, предлагани от Thermo Scientific. С интерес бяха посрещнати представените иновации в областта на хроматографските методи с високоразделителни маспектрометри, новостите в областта на йонната хроматография и оригинални решения при автоматизираните системи за пробоподготовка. За първи път в България бяха докладвани иновациите на Milestone в сферата на микровълновите системи за разлагане на проби.

По време на семинара бе организирана изложба на нови инструменти: – UV-VIS, IR и NMR, спектрометри на Thermo, както и новата микровълнова системата на Milestone – Ethos UP.

Доц. д-р Веселин Кметов представя идейния проект за нова сграда на Химическия факултет

Препълнената 5-а аудитория. На първия ред от ляво надясно: д-р Джулио Колнаги, д-р Роман Репас, д-р Михал Годула и г-н Андон Минков

В следобедната програма доц. д-р Виолета Стефанова запозна аудиторията с научните разработки, свързани с методи за следови и елементарен анализ в комбинация със съвременни екстракционни подходи. В лекцията бяха включени

публикации от съвместни изследвания на Катедрата по аналитична химия и компютърна химия при ПУ и Катедрата по аналитична химия и хранителна химия в Университета в Аликанте, Испания. Доц. Кметов докладва за актуалните метрологични концепции, засягащи процедурите за валидиране на методите за аналитичен контрол.

Към научната част на семинара бе организирана постерна сесия, в която се включиха 16 постерни доклада с автори от Пловдивския университет, Университета по хранителни технологии – Пловдив, Софийския университет, института на БАН, Енергийна агенция – Пловдив, Института по животновъдни науки – Костинброд, Медицинския университет в София. Пролетният дъжд не позволи постерите да бъдат изложени в двора на ректората, но въпреки това сесията получи внимание и заслужи висока оценка.

Научна комисия с председател доц. д-р Мария Стоянова – заместник-ректор на ПУ, разгледа критично докладите и отличи следните разработки:

I място: Изследване на разделянето на Cr (III) от Cr (VI) чрез екстракция при температура на коагулация и течно-течна микроекстракция. Автори: К. Симитчиев, В. Запрянова, М. Петлешкова, П. Хаджиева, В. Стефанова, В. Кметов – ПУ „Паисий Хилендарски“;

II място: Characterization of Glass Finds Excavated in the Medieval Bulgarian Capital Preslav by TXRF. Автори: Ася Манолова и Албена Дечева – ИОНХ на БАН;

III място: Design, Synthesis and Application of Ion-Imprinted Sorbents for Separation and Determination of Mercury Species in Wine. Автори: Таня Йорданова, Иванка Дакова и Ирина Караджова – СУ „Св. Климент Охридски“.

Отличените доклади получиха сертификати, както и материални награди от АСМ2. На всички участници в семинара бяха раздадени книжки с резюмета от лекциите и постерните доклади. Книжките бяха отпечатани в Университетското издателство „Паисий Хилендарски“ с подкрепата на ФНИ при ПУ – договор № ЧФ 31-2015.

Положителен факт бе, че на форума присъстваха студенти, преподаватели и изследователи от различни академични институции от района и страната, представители на над 20 фирми и агенции, както и много специалисти от изпитвателни лаборатории за химичен анализ.

Семинарът даде възможност за срещи и дискусии по време на кафе паузите, обяда и коктейла, състояли се в приятна атмосфера в барчето на университета (f10).

Организаторите изразиха готовност съвместният семинар да се превърне в традиция и да се провежда ежегодно през месец май.

„Пловдивски университет“

Проф. д-р Димитър Мекеров на 70 години

Колеги, приятели, бивши и настоящи възпитаници на проф. д-р Димитър Мекеров дойдоха да го почетат по случай неговата 70-годишнина. В Заседателната зала на Нова сграда имаше представители на различни институции и от различни поколения, които изразиха своето уважение и признателност към човека, учения, преподавателя, администратора, а за много от тях това е цялостният образ на проф. Мекеров. Заместник-ректорите доц. д-р Мария Стоянова и доц. д-р Христо Крушков му връчиха почетен диплом и почетния знак на Пловдивския университет, с които академичното ръководство го награждава за принос в развитието и утвърждаването на Университета и за значителни заслуги в развитието на ФМИ и математическото образование. Сред гостите бяха двама почетни доктори на Пловдивския университет – акад. Петър Кендеров и г-н Кирчо Атанасов, проф. д.ф.н. Никола Балабанов – един от ректорите на ПУ, деканите на Педагогическия факултет – доц. д-р Румяна Танкова, и на Биологическия факултет – проф. д-р Румен Младенов, помощник-ректорът г-н Румен Киров. Бяха получени поздравителни адреси от почетния доктор на ПУ проф. д.м.н. Грозю Станилов – председател на Националното геометрично дружество „Боян Петканчин“ към Съюза на математиците в България, и от проф. д-р Евгения Иванова, директор на Филиала на ПУ в Смолян.

Приветствие от името на Факултета по математика и информатика поднесе деканът проф. д-р Асен Рахнев, а ръководителят на Катедрата по алгебра и геометрия проф. д-р Манчо Манев представи житейския и професионалния път на проф. Димитър Мекеров (публикуваме ги отделно).

Висока оценка за академичните и човешките качества на юбиларя изказа акад. Кендеров, председател на Съюза на математиците в

Проф. д-р Димитър Мекеров заедно с гл. ас. д-р Мария Стайкова и доц. д-р Румяна Кожухарова

България. Той отбеляза, че сред многото стойностни хора, които познава, проф. Мекеров е един от петимата, които може да постави на най-преден план.

Преди честването се проведе традиционният научен семинар по алгебра и геометрия на ФМИ, който този път беше посветен на научното творчество на проф. Мекеров. Лекторите изложиха избрани негови научни резултати, подредени както тематично, така и хронологически. Доц. Румяна Кожухарова представи приносите му в обобщаването на класическото биаксиално пространство за четномерния случай и изследването на диференциалната геометрия на различни фигури в него. Тя сподели, че когато е подготвяла дисертацията си, нейният научен ръководител – акад. Боян Петканчин, заболява тежко и ѝ препоръчва да продължи работата си под ръководството на Димитър Мекеров. Останалите докладчици също изразиха признателност за съвместната им работа през годините. Ето и техните теми: доц. д-р Георги Костадинов – „Инвариантни свързаности в едно обобщено биаксиално пространство“; проф. д-р Манчо Манев – „Квазикелерови многообразия с норденова метрика“; доц. д-р Добринка Грибачева – „Риманови

W3- и W1-многообразия със структура на почти произведение“; докторант Христо Манев – „Матрични групи на Ли като 3-мерни почти контактни V-метрични многообразия“.

Проф. Мекеров благода-

ри на всички участници в семинара и отбеляза специалната роля на проф. Костадин Грибачев в съвместните им изследвания.

Деканът на ФМИ проф. Асен Рахнев поздрави организаторите на семинара и подчерта заслугата на проф. Мекеров за приемствеността в Катедрата по алгебра и геометрия и изграждането на научна школа от млади учени, някои от които вече са станали професори и доценти.

Редакцията на вестник „Пловдивски университет“ се присъединява към всички благопожелания, отправени към проф. Димитър Мекеров по случай неговата 70-годишнина и му пожелава от сърце много здраве, дълголетие и нови научни постижения.

„Пловдивски университет“

ПОЗДРАВИТЕЛЕН АДРЕС

Уважаеми проф. Мекеров,

Приемете нашите най-искрени поздравления по случай седемдесетата Ви годишнина! В деня на този празник изразяваме голямото си уважение и признателност към Вас за Вашата отдаденост на Факултета по математика и информатика на Пловдивския университет и за подкрепата, която неизменно ни оказвахте през годините.

Научните постижения, творческите Ви идеи и усилията, които полагахте и полагате за израстването на ФМИ и Пловдивския университет и за развитието на науката и образованието, са ярък пример за висок професионализъм, ерудиция и голяма човешка всеотдайност.

Благодарение на Вашето ръководство като декан на Факултет по математика и информатика през периода 1999 – 2007 г. се даде мощен тласък за трайно развитие и утвърждаване на Факултета като водеща образователна и научна институция.

Скъпи приятелю,

Най-сърдечно ти желаем здраве, енергия, младежки дух и много радост! Бъди все така неуморим и вдъхновяващ за нас и всички свои студенти! В сърцата ни си приятел и безспорен авторитет!

ЧЕСТИТА ГОДИШНИНА!

29 май 2015 г.
гр. Пловдив

Декан на ФМИ:
(проф. д-р Асен Рахнев)

След половин век в Пловдивския университет проф. Димитър Мекеров остава трайни следи като преподавател, учен и администратор

Уважаеми колеги,

Днес отбелязваме юбилейния 70-и рожден ден на нашия многоуважаван колега, на много от нас преподавател и приятел, проф. д-р Димитър Мекеров!

Позволете ми да изложа накратко някои факти от неговата професионална биография.

Проф. д-р Димитър Георгиев Мекеров е роден на 29 май 1945 г. в Куклен, област Пловдив. В същата година семейството му се установява в Пловдив. След завършване на прогимназиалното си образование постъпва в гимназия „Васил Коларов“ (сега СОУ „Св. Константин-Кирил Философ“). Там негови учители по математика са били Михаил Сугарев (тогава и хоноруван асистент във ВИХВП), Павел Тодоров (по-късно професор в ИМИ на БАН и ФМИ на ПУ) и Мария Иванова.

След завършване на гимназията през 1963 г. е приет за студент в специалността „Математика“ в открития две години преди това Висш природо-математически институт в Пловдив, прераснал по-късно в ПУ „Паисий Хилендарски“. По основни университетски курсове му преподават изтъкнати наши математици от БАН и СУ (акад. Боян Петканчин, проф. Алипи Матеев, проф. Иван Проданов, проф. Станчо Димиев и др.) и от чужбина (проф. Бузаши от Унгария, проф. Шуликовски, проф. Ляшко, доц. Шимбирьова и др. от СССР). Дипломира се с още няколко съкурсници на първата сесия след завършване на семестриалното си образование през 1967 г. с успех отличен (6) от държавния изпит. В онези години единици са били абсолвентите математици, които са се дипломирали на първата сесия.

Три години е учител по математика в Сливен, а от есента на 1970 г. – в Пловдив. Едновременно с това е привлечен, заедно с Костадин Грибачев (тогава директор на средно професионално училище в Пловдив), от университетския си преподавател проф. Тодор Желязков (тогава доцент) за хоноруван асистент в ръководената от него катедра „Алгебра“. През следващата учебна година по настояване на проф. Грозьо Станилов (тогава ст. н. с.) двамата стават хонорувани асистенти и към ръководената от него катедра „Геометрия“. От тогава досега проф. Мекеров работи в тази катедра, която сега е обединена с катедра „Алгебра“ в катедра „Алгебра и геометрия“. През есента на 1972 г. спечелва конкурс в конкуренция с трима кандидати за редовен асистент, проведен от комисия в състав: проф. Иван Райчинов (декан), проф. Грозьо Станилов (зам.-декан) и проф. Георги Паскалев (зам.-ректор). Повишен е в длъжностите старши асистент и главен асистент съответно през 1975 г. и 1978 г.

През учебната 1976/1977 г. специализира в Сектора по геометрия към Единния център за наука и подготовка на кадри по математика и механика, представляващ интеграция на Института по математика и механика (сега ИМИ) на БАН и Факултета по математика и механика (сега ФМИ) на СУ. Към този сектор спечелва конкурс за задочен докторант в конкуренция с двама кандидати от софийско висше училище, който е проведен от комисия в състав: акад. Боян Петканчин, проф. Алипи Матеев и проф. Иванка Каратопраскиева (тогава доцент). През 1980 г. защитава докторска дисертация на тема „Роеве прави в едно обобщено двусно пространство“ с научен ръководител акад. Петканчин – възпитаник на един от най-известните геометри по онова време, проф. Вилхелм

Момент от тържествената церемония по случай избирането на акад. Благовест Сендов (втория от ляво надясно) за почетен доктор на Пловдивския университет. Останалите (пак от ляво надясно) са проф. Запрян Козлуджов, проф. Иван Куцаров, проф. Димитър Мекеров, проф. Асен Рахнев

Блашке от Хамбургския университет.

Проф. Мекеров е хабилитиран по научната специалност „Геометрия и топология“ от ВАК – за доцент през 1985 г. и за професор през 2010 г.

Учебната му университетска дейност е реализирана в ПУ и филиалите му, в пловдивския филиал на ТУ – София, като съвместител и в Националния агрономически институт на Тунис, където в продължение на три учебни години (1989 – 1991) е гост-преподавател (professeur agrégé). В ПУ е чел лекции по учебните дисциплини *Аналитична геометрия, Геометрия, Диференциална геометрия, Линейна алгебра и аналитична геометрия, Линейна алгебра, Многомерна геометрия, Векторна алгебра и векторен анализ*. Във филиала на ТУ – София, е чел лекции по математика I, а в Тунис – по линейна алгебра (Algebre lineaire) и по математически анализ (Analyse mathématique).

Проф. Мекеров е автор или съавтор на преиздавани многократно учебни пособия за студенти и на 85 научни публикации, 30 от които са с импакт фактор. Публикациите му имат 239 цитирания (без самоцитиранията, включително и от съавторите), като 52 от тях са с импакт фактор. Участвал е в редица национални и международни научни форуми у нас и в чужбина. Бил е председател или член на организационни и програмни комитети на много такива форуми. Участвал е като ръководител или член в различни научни и образователни проекти. През 1979 г. е избран за референт на американския реферативен журнал *Mathematical Reviews*. Рецензирал е много статии на учени от различни страни за публикуване в авторитетни научни списания. Бил е рецензент и в много процедури за избор за доцент, професор, доктор и доктор на науките.

Научните изследвания на проф. Мекеров са върху диференциалните геометрии на клайнови пространства, почти комплексни многообразия с норденова метрика, риманови многообразия със структура на почти произведение и почти контактни В-метрични многообразия. Главните му научни приноси са следните:

1. Обобщаването на класическото нечетномерно биаксиално пространство с въвеждане на такова и в четномерния случай, при което в 4-мерния случай са изучени диференциалните геометрии на роеве прави, конгруенции прави, линии и повърхнини, както и получаването на обобщения за произволна четна размерност. Освен това е изследван въпросът за инвариантни линейни свързаности в хомогенно обобщено 4-мерно пространство, разглеждано като фактор-пространство на група на Ли по нейна подгрупа;

2. Започнатото за първи път през 1985 г. по инициатива на Костадин Грибачев (специализирал при световноизвестния геометър проф. А. П. Норден в Казанския университет) изучаване и класифициране на почти комплексните многообразия с норденова метрика – проблематика, актуална днес за много геометри по света;

3. Изучаването за първи път и детайлно на диференциалните геометрии на почти комплексните многообразия с норденова метрика в случая на неинтегруема почти комплексна структура и на римановите многообразия с неинтегруема структура на почти произведение;

Деканът с главна буква

С Димитър Мекеров се запознах преди повече от петнадесет години – беше избран за декан на Факултета по математика и информатика и отбелязваха тридесет години от създаването на същия факултет. Тогава направихме заедно един брой на вестник „Пловдивски университет“, посветен на кръглата годишнина. През времето, когато беше декан, а по-късно и като заместник-ректор, често имахме поводи да се виждаме служебно. Постепенно служебното познание се превърна в приятелство. Затова имам усещането, че го познавам от много по-дълго време – може би защото често ми е разказвал за ученическите си години, за приятелите – съученици, състуденти, колеги. Но най-любимата му тема са неговите студенти.

Когато говорим за проф. Мекеров и отношението му към студентите, думата „декан“ трябва да бъде изписана с главна буква. Той обича своите студенти, цени ги, насърчава ги, помага им с каквото може, интересува се от тяхното развитие. И те му отвърщат със същото – в това се убеждавах многократно. Покрай срещите си с него се запознах с някои от най-добрите възпитаници на ФМИ – Калин Вецигян, Петко и Десислава Яневи, Христо Кошутански, Калин Рахнев, Николай Дичев, Николай Манчев, Петър Събев, Зорница Козарева, братята Георги и Любен Стоеви и техните половинки Мая и Диляна, Никола Вълчанов и много други – изключително сериозни, целеустремени млади хора с широка култура (всички те днес са в престижни институции у нас и в чужбина – университети, научни центрове, фирми). Много пъти чувах думите: „Ще питам декана какво да направим“, „Деканът каза“ – произнасяха ги

с такова доверие и уважение, сякаш бяха говорили с Господ.

И още един важен момент в този контекст – проф. Мекеров неведнъж е споделял, че е изключително горд от развитието на Факултета по математика и информатика под ръководството на неговия бивш студент и настоящ декан проф. Асен Рахнев.

Когато беше декан, във ФМИ започнаха да организират традиционни срещи под надслов „Къде сме ние“ – студентите разказваха къде са били по програма „Еразъм“ или по някоя от другите програми за обмен, споделяха впечатления, сравняваха „там“ и „тук“. На много от срещите проф. Мекеров ме е канил и винаги след това аз самият съм се чувствал „зареден“ и горд, че възпитаниците на нашия университет имат възможности и самочувствие да се съизмерват с колегите си по света.

Веднъж го срещнах в коридорите на Ректората и му казах, че един студент от Факултета – Петър Събев, има награда от литературния конкурс на вестник „Пловдивски университет“. „А, Боримечката ли?“ – зарадва се Мекеров и ми обясни защо му вика така. После заяви, че Пешо трябва да научи новината лично от главния редактор – извади GSM-а и набра номера му. Изключително ме впечатли този жест – че поддържа връзка със своите студенти не по традиционния ред, а неформално, дори приятелски.

Няколко думи и за отношението му към вестник „Пловдивски университет“. Най-напред искам да му благодаря – защото първият компютър на редакцията беше подарен от ФМИ. Попитах го дали нямат някой изхвърлен компютър, който не им трябва, а той ми отговори: „Щом е изхвър-

Връчване на наградите от литературния конкурс на в. „Пловдивски университет“ в 6. аудитория. От дясно наляво: Траян Момков – тогава студент в специалността „Информатика“, проф. Димитър Мекеров и писателите Димитър Атанасов и Александър Секулов

лен, на теб каква работа ще ти върши? Ще говоря с Асен (проф. Асен Рахнев, тогава заместник-декан) и ще ти подарим нов компютър. Две седмици по-късно това бе факт. Нещо повече, изпрати Стефан Джукелов, който беше участник в отборите по информатика на ФМИ, периодично да наглежда компютъра. Стефчо минаваше или се обаждаше в редакцията доста време след като се бе дипломирал, докато накрая и той пое през Терминал 2 за Англия. На проф. Мекеров беше идеята да започнем да качваме електронния вариант на всеки брой в сайта на ПУ и още редица неща, свързани с вестника. Именно това негово отношение към изданието на Пловдивския университет ни накара по случай седемсетгодишнината му, както и за цялостния му принос за развитието на ФМИ и Пловдивския университет да го изберем за първия почетен член на редакционната колегия на вестника.

Пожелаваме му много здраве, много успехи във всички начинания и най-вече да съхрани своя младежки дух! На многая и благая лета!

Тильо Тилев

➔ От стр. 12

4. Конструирването на съществени примери чрез групи на Ли, илюстриращи получените теоретични резултати за почти комплексни многообразия с норденова метрика, за риманови многообразия със структура на почти произведение и за почти контактни В-метрични многообразия.

Проф. Мекеров е бил научен ръководител на над 30 дипломанти, един защитил негов докторант понастоящем е доцент, в момента е ръководител на редовен докторант. Огромна е ролята му за мотивиране, насърчаване и подпомагане на научното развитие на студентите от факултета. Много от тях, защитили докторски дисертации в чужбина, изказват в тези дисертации благодарности за оказваната им от него силно мотивираща подкрепа към научно развитие още по време на следването им (Петко Янев – Швейцария, Христо Кошутански – Италия, Калин Вецигян – САЩ, Зорница Козарева – Испания, Румен Моралийски – Португалия).

Спомням си, когато аз и няколко колеги започнахме през декември 1984 г. следването си във ФМИ на ПУ с голямо закъснение поради казармени причини, как проф. Мекеров по своя инициатива ни повтаряше и обясняваше на черната дъска в кабинета си (тогава в сградата на ректората) пропуснатите от нас лекции. По-късно той ме покани във водения от него и доц. Грибачев кръжок по геометрия, където у мен се запали научният интерес към диференциалната геометрия. В годината след заминаването му за Тунис аз започнах докторантура в това направление под ръководството на доц. Костадин Грибачев.

Проф. Мекеров има съществена роля в организирането, провеждането и журирането на различни международни, национални

След половин век в...

и регионални студентски и ученически състезания и олимпиади по математика, информатика и информационни технологии.

Той е дългогодишен член на ФС на ФМИ, бил е член на АС на ПУ (1993 – 2011), ръководител на катедра „Геометрия“ (1993 – 1999), два мандата декан на ФМИ (1999 – 2007), заместник-ректор на ПУ (2007 – 2011), председател на Контролния съвет на ПУ (2011 – 2015).

От 1970 г. е член на Съюза на математиците в България (СМБ). През 1980 г. е избран за член на American Mathematical Society. От 2009 г. е включен в състава на Националния комитет по математика за Международния математически съюз (IMU), като през 2013 г. е преизбран за втори мандат. Като дългогодишен активен член на СМБ, за големи заслуги към този съюз и за приноса му в развитието на математиката и информатиката и тяхното преподаване през 2011 г. е удостоен със званието „Почетен член на СМБ“.

Годините на проф. д-р Димитър Мекеров като студент и преподавател в университета са общо 49, т.е. половин век животът и дейността му са неразривно свързани с ПУ „Паисий Хилендарски“ и в частност с ФМИ.

Със своята академична дейност той оставя трайни следи на:

- всеотдаен и обаятелен преподавател;
- учен със съществени приноси в математиката и образованието;
- много добър ръководител и организатор.

ДА МУ ПОЖЕЛАЕМ МНОГО ЗДРАВЕ И ДЪЛГОЛЕТИЕ!

Проф. д-р Манчо Манев,
ръководител на катедра „Алгебра и геометрия“,
заместник-декан на ФМИ

Центърът за руски език и култура отпразнува своята петгодишнина

На 3 юни преди пет години отвори врати Центърът за руски език и култура на Фонд „Русский мир“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Неговата дейност по количество, мащаб и обществена значимост на реализираните инициативи във всички възможни направления за работа в подобни културно-образователни центрове може да се сравни с дейността на отделен факултет според декана на Филологическия факултет доц. д-р Живко Иванов.

Като част от честванията, посветени на юбилея, на 27 май 2015 година в зала „България“ на Конгресния център на Международния панаир – Пловдив, се проведе тържествен концерт под надслов „Пять лет в семье Русского мира“. За участие в него бяха поканени ученици от училищата – партньори на Центъра, и децата от домовете за деца, лишени от родителски грижи, „Олга Скобелева“ и „Мария-Луиза“.

Връчени бяха грамоти на директори, учители и граждани за специални заслуги за утвърждаването на Центъра като място за усъвършенстване на руския език и популяризиране на руската култура. Присъстващите имаха възможност да се насладят и на фотоизложбата от обявления от Руския център конкурс „Мой образ России“.

Знаменателното събитие за петгодишнината бе състояло се от 27 до 30 май 2015 г. в Пловдивския университет V Юбилеен научнопрактически семинар с международно участие „Обучение на преводческо мастерство“, организиран от Центъра за руски език и култура със съдействието на Катедрата по руска филология на Пловдивския университет и финансовата подкрепа на фонд „Русский мир“. От 2014 година семинарът е международен и тази година заедно със студенти от Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“, АМТИ – Пловдив, и Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ в него взеха участие студенти от Сърбия, Унгария, Полша и Турция от университетите в Белград, Будапеща, Краков и Карс.

В работата на форума участваха 63 студенти русисти, които се обучаваха на преводческо майсторство под методическото ръководство на трима руски специалисти и трима български университетски преподаватели.

При тържественото откриване участниците във форума бяха приветствани от ректора на Пловдивския университет проф. д-р Запрян Козлуджов, представителя на посолството

Участниците в семинара заедно с директора на Центъра доц. Надя Чернева

на Руската федерация в Република България Роберт Робертovitч Шестаков и главния експерт в Министерството на образованието и науката д-р Стоянка Почеканска, които изтъкнаха важността и навременността на инициативата на пловдивския руски център, подкрепена от Фонд „Русский мир“ и реализирана със съдействието на Катедрата по руска филология в Пловдивския университет.

В програмата на семинара бяха включени три лекции, три майсторски класа на руските специалисти и три практикума по превод на текстове от различни жанрове и професионални области (художествена проза, делово общуване) и туристическо обслужване), две кръгли маси, на които бяха обсъдени феноменът на езиковата игра, езиковата личност в превода, практиката на българските издателства в превода на съвременна руска литература.

Вниманието към езиковата личност в процеса на превода бе новият елемент, обогатил програмата на форума. След представянето на домашната задача от всеки отбор, посветена на лингвистическия анализ на езиковата игра, в първия работен ден на семинара студентите се насладиха на изключително интересните и разнопосочни

Момент от тържественото откриване на форума

лекции на Б. Т. Евсеев, Н. В. Захаров и В. Ф. Дударев, общуваха професионално и приятелски с лекторите и помежду си, задаваха въпроси и получаваха отговори. Вторият и третият работен ден бяха посветени на практикумите по превод, водени от гл. ас. д-р А. Тошева, гл. ас. д-р М. Кузова и ас. Т. Атанасова от Катедрата по руска филология.

На тържественото връчваха на сертификатите за участие от ръководителя на Катедрата по руска филология доц. д-р Юлиана Чакърлова младите преводачи благодариха на домакините и организаторите, като изразиха пожелания за увеличаване на продължителността на семинара от три на поне пет дни. Бяха връчени и благодарствени грамоти на всички лектори, участвали в петте семинара от създаването на пловдивския Руски център до днес.

На 4 юни 2015 г. в Актовата зала на пловдивската Хуманитарна гимназия се състоя награждаване на авторите на отпечатания за Деня на руския език сборник с творчество на младите русисти средношколци от Гимназията с хуманитарен профил „Св. св. Кирил и Методий“ и студенти от специалностите с изучаване на руски език в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

С излизането на сборника се отбелязва 5-годишната работа на Центъра за руски език и култура на Пловдивския университет за популяризиране на руския език и руската култура в Пловдив и България и Годината на литературата в Русия.

В сборника са включени наградените есета на инициативата на Центъра „Дорога в храм“, посветена на 1025-годишнината от покръстването на Русия, наградените есета и преводи на стихове на М. Ю. Лермонтов за 200-годишнината от рождението му „Мой герой XXI века“, преводи на млади русисти на руска поезия „Молодой перевод русской поэзии“ във връзка със 120-годишнината от рождението на Сергей Есенин, 135-годишнината от рождението на Александър Блок, Годината на литературата в Русия. Сборникът е съставен от д-р Милена Стойкова, преподавател в Катедрата по руска филология и методист в Центъра, Невена Табакова, учител по руски език в Хуманитарната гимназия, и Елица Миланова, студентка в магистърската програма „Превод и интеркултурна комуникация“ и хоноруван преподавател по китайски език. Автор на графичния дизайн е студентката в бакалавърската специалност „Руски език и английски език“ Божидара Христова.

Ръководителят на проекта доц. д-р Надя Чернева връчи благодарствено писмо на директора на гимназията г-жа Соня Киркова и поздрави в нейно лице учителите и учениците на Хуманитарната гимназия, като им пожела възношение за покоряване на нови творчески върхове.

Център за руски език и култура на Пловдивския университет

Нови магистратури с руски език

В отговор на потребностите на трудовия пазар и нарастващия интерес към учителската професия Катедрата по руска филология съвместно с Центъра за руски език и култура предлагат редовно обучение по държавна поръчка в три нови магистърски програми, което стартира през академичната 2015/2016 година.

Двусеместриалната програма МЕТОДИКА НА ПРЕПОДАВАНЕТО НА РУСКИ ЕЗИК (за специалисти) е предназначена за завършили бакалавърска степен по специалностите „Приложна лингвистика“, „Лингвистика и маркетинг“, „Лингвистика и бизнес администрация“, както и други положили държавен изпит по руски език бакалаври или магистри от платени магистърски програми, които не включват получаването на педагогическа правоспособност за руски език, и подготвя квалифицирани специалисти в областта на образованието с възможност за професионална реализация като учители или експерти, работещи в Министерството на науката и образованието или в неправителствени организации. Учебната програма е ориентирана към изграждане на професионална компетентност за преподаване на руски език в средните училища. Постапен е акцент върху най-новите преподавателски модели в ЧЕО, като комуникативен подход и интерактивни практики. За кандидатстване е необходим среден успех от следването в бакалавърска или магистърска програма, не по-нисък от добър.

Програмата МЕТОДИКА НА ПРЕПОДАВАНЕТО НА РУСКИ ЕЗИК В ДЕТСКАТА ГРАДИНА (за педагози) е четирисеместриална и е предназначена за завършили бакалавърска степен по специалностите ПУПЧЕ, НУПЧЕ, ПУП, НУП, ПУП и НУП, „Педагогика“, „Специална педагогика“, „Социална педагогика“, „Дефектология“. Акцент в програмата са специализираните курсове по теория и практика на съвременния руски език, социокултурна история на Русия, детска литература, методика на преподаването на руски език в ранна детска възраст, съвременни педагогически технологии, интерференция, тестване и оценяване. За кандидатстване е необходим среден успех от следването в бакалавърска или магистърска програма, не по-нисък от добър.

Четирисеместриалната програма МЕТОДИКА НА ПРЕПОДАВАНЕТО НА РУСКИ ЕЗИК (за неспециалисти) е предназначена за завършили бакалавърска или платена магистърска степен кандидати без квалификация по руски език, както и за неспециалисти с учителска правоспособност. Ориентирана е към широк кръг от кандидати, придобили бакалавърска или магистърска степен в сферата на хуманитарните, обществените, техническите или

естествените науки, и се фокусира върху изграждането на професионална компетентност за преподаване на руски език в средните училища.

За кандидатстване е необходим среден успех от следването в бакалавърска или магистърска програма, не по-нисък от добър. Класирането се извършва по два начина:

- **По документи:** за кандидати – специалисти русисти, или кандидати, притежаващи сертификат за владеене най-малко В2 според Общата европейска езикова рамка.

- **С конкурсен изпит по руски език** (писмен изпит за ниво В2): за бакалаври и магистри, завършили други специалности. Изпитът по руски език включва: 1) лексико-граматичен тест; 2) четене с разбиране на текст от руски на български език с обществено-политически характер за определено време; 3) писмен превод от руски на български. Срок за провеждане на изпита: 15.09. – 20.09.2015 г. Примерен вариант на изпитния формат може да се получи в Катедрата по руска филология (каб. 1 – новата постройка в южния двор на Ректората, тел. 032/261 451).

Целта на новите магистърски програми е да се осигури съответствие между потребностите на образователната система, социалната практика и равнището на професионална компетентност на обучаемите.

Учебните програми интегрират методически, лингвистични, педагого-психологически дисциплини и съвременни дидактически технологии, които реализират стратегическите цели на европейското образование.

Лекторите са висококвалифицирани преподаватели от Пловдивския университет, други висши училища и гостуващи специалисти.

И в трите програми курсът на обучение завършва с държавен изпит.

Новите магистърски програми дават възможност за едносеместриално обучение в Държавния институт по руски език „А. С. Пушкин“ в Москва (Русия) и придобиване на безсрочен международен сертификат за общо ниво на владеене на езика.

На завършилите двете четирисеместриални програми се предоставя възможност и за получаване на двойна диплома, съответно на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и Държавния институт по руски език „А. С. Пушкин“ – Москва.

Подробна информация за учебните планове може да бъде получена в Катедрата по руска филология (каб. 1 – новата постройка в южния двор на Ректората, тел. 032/261 451).

Студентско участие в майската сбирка на Клуба на цивилиста

Ангел ШОПОВ

Последната за тази учебна година сбирка на Клуба на цивилиста при Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ се проведе на 13 май 2015 г. в Ректората. Александра Чеканска, студентка в четвърти курс, редовно обучение в ЮФ, която показва траен научен интерес, представи доклада си на тема „Отговорност на учредителите на невписано търговско дружество“. В него тя анализира характера на дружеството до неговото вписване; значението на уведомлението до третите лица, че дружеството е в процес на вписване; разрешението на европейското право – на Директива 68/151 за публичността на търговските

дружества и на Регламента за европейско дружество; предпоставките за отговорността на учредителите/управителя.

Презентацията предизвика интереса на публиката – състояща се от специалисти по търговско право и интересувани се от темата студенти и преподаватели, сред които и практикуващи юристи. Своеобразен диалог проведе доц. д-р Григор Григоров и д-р Александър Александров. Той беше посветен на неясната уредба на чл. 69 от Търговския закон, предвиждащ отговорността на учредителите на невписано търговско дружество. Дали тази разпоредба създава някаква представителна власт за учредителите на

търговско дружество; уврежда ли правопримемството, предвидено там, капитала на бъдещото дружество; какви са последиците спрямо отговорността на един от съдружниците, ако той не е съгласен със сключването на определена сделка; как може да се квалифицира дружеството до неговото вписване – това бяха част от въпросите, засегнати от двамата колеги, специалисти по търговско право.

Доц. Григоров изказа и препоръки към доклада на Александра Чеканска, за да бъде оформен като научна статия. Например, че е наложително да се използват всички видове тълкуване с оглед на постигането на по-убедителни

изводи. Той постави и въпроса дали уредбата на Търговския закон съответства на посочените по-горе разрешения на европейското право.

Студентът Веселин Стоянов подкрепи извода за неяснотата на уредбата и нейното проблемно приложно поле. Д-р Ангел Шопов изказа мнение, че щом уредбата на чл. 69 от Търговския закон е неясна, то тази неяснота се проектира и спрямо юридическите лица с нестопанска цел, защото законът за тях (ЗЮЛНЦ) възприема дословно разрешенията на чл. 69 от Търговския закон в разпоредбата на чл. 6, ал. 2.

Сбирките на Клуба продължават през следващата учебна година. До нови срещи!

Съкровището от Летница – „непознатият език“ на тракийската образност

**СЪКРОВИЩАТА
НА БЪЛГАРИЯ**

Най-вероятно ажурните апликации са част от украсата на оглавника на конската амуниция. Противоречиви мнения се отнасят до 15-те апликации с рамка и фон. Изказано е мнение, че те са били прикачени върху нагръден ремък на кон, като двете най-големи са били разположени симетрично в долния и в горния край. Предложена е и друга интерпретация като елементи от декорация на параден шлем, но подобна идея е по-скоро екзотична възможност.

Според Ив. Венедиков апликациите с фон са изработени по времето на Котис I (385 – 359 г. пр. Хр.), докато ажурните са по-късни – по времето на Филип II (359 – 335 г. пр. Хр.). Трезорирането на съкровището най-вероятно е свързано с похода на Александър Македонски в Тракия през 335 г. пр. Хр. Стилът на изображенията напоямня тракийските произведения от Аджигьол (Румъния), Огуз и Чертомлик (Украйна), Могиланската могила (Враца) и апликациите от Луковитското съкровище.

Въпреки че сребърното съкровище от Летница е известно на науката вече над 50 години, все още не е постигнато единомислие по редица важни въпроси, засягащи основно интерпретацията и символиката на сложната тракийска образност, заложена във всяка една от апликациите.

Представените изображения на конници са в твърде сходни иконографски схеми, които подсказват идеята за единна експозиция и инспирират нейния многопластов прочит. П. Александреску проследява в тях хронологическа последователност в изпитанията на конника ловец (войн) до неговия брак. Ив. Венедиков предполага двама конници – голобрад и млад, който е ловец, и брадат и възрастен, който е войн. В предложеното от него тълкуване апликациите са картинен разказ на теогонична легенда, в която се преплитат хетитски и елински модели. Според него Върховният бог (Зевс) бил едновременно син и мъж на Великата богиня майка

Ас. д-р Божидар ДРАГАНОВ

През 1963 г. при изкоп за сграда в земеделското стопанство (ТКЗС) на с. Летница, Ловешко, работници попадат на обрнат с устието надолу бронзов съд, пълен с множество малки сребърни предмети, които откривателите поделят помежду си. Лекарят на селото Г. Николов, който е очевидец на намирането на съкровището, заедно с уредника на музея в гр. Ловеч П. Павлов в продължение на доста време събират предметите, така че е напълно възможно да липсват някои от тях. До нас достигат 23 апликации от конска амуниция. Осем от украшенията са с ажурна изработка, а останалите 15 имат рамка и изображенията са върху фон. Освен тези сребърни предмети с позлата в бронзовия съд е намерена една добре запазена юзда и един зъбалец-верига.

(Деметра) и от тяхната връзка се появила Коре (Персефона). Впоследствие Зевс, преобразен на змей, се вмъкнал в дома на дъщеря си Коре. От тази връзка се родил техният син Загрей (Дионис), а елементи от този митологичен субстрат са запазени и в тайната мистериалност на Самотраки и Елевзина.

Според А. Бошнакова апликациите от Летница представят картинен разказ, в който изображенията разкриват последователните стъпки по пътя на обезсмъртяването на тракийския аристократ и свидетелстват за сложния комплекс от физически и духовни изпитания, посвещения и мистериални обреди, през които трябва да премине, за да достигне своята инициация и хероизация. Разказът се задвижва от голямата кръгла апликация, която заема централно място в композицията на нанизата и съдържа идеята за времето. В осемте конски глави са закодирани осемте соларни години на изпитания, посвещения и участия в мистериални обреди на тракийския аристократ, който на деветата година трябва да изпита своята божественост (Снимка 1).

Диаметрално на нея е разположена другата кръгла апликация, представляваща конника в

ход наляво. Той е вдигнал копие над главата на мечка, изправена на задните си крака, а под коня е изобразен повален вълк (глиган). Конникът носи кнемида (наколенник), украсена с женска глава, която най-вероятно представя образа на Великата богиня майка, покровителстваща своя син. Двете апликации разделят симетрично митологичния разказ – в дясната половината е представен земният път на изпитания и избор, а в лявата – свещеният път на божествеността (Снимка 2).

В друг опит за цялостен прочит апликациите са тълкувани от Н. Дерменджиев като календарен запис на празнична обредна система, разгледана през призмата на археоастрономията но подобна интерпретация, трудно би могла да бъде доказана.

Ив. Маразов също акцентира върху някои аспекти, свързани със символиката на съкровището. Според него „отрязаните“ конски и човешки глави върху апликациите с конници от Летница подсказват връзка с ведийските ритуали, като ясно изпъкват паралелите с индо-арийските жертвоприношения на кон – „Ашвамедха“, и на човек – „Пурушамедха“, които се извършват

само от победоносен и обожествен владетел (Снимка 3).

Несъмнено сред апликациите най-голям интерес предизвиква тази, представяща сцена на хиерогамия (свещен брак). В правоъгълно поле са изобразени три фигури. Отдясно е седнал мъж в ризница, а в скута му – облечена жена. Смисльът на половия акт е откровено подчертан чрез демонстративното изобразяване на половите органи. Жената е с къси коси, облечена в дълъг хитон, а гърдите са обозначени с точки. С лявата си ръка е прегърнала мъжа през шията. Зад двойката е изобразена права жена с къси коси, облечена в дълъг хитон. С лявата си ръка бичува младоженците с клонка, което е широко разпространен ритуален акт на плодородие, а в дясната държи ваза (Снимка 4).

Иконографски паралели на подобни еротични сцени се откриват в широк ареал от Вавилон до Илирия и Етрурия. Ив. Венедиков и А. Бошнакова интерпретират сцената като хиерогамия между Великата богиня майка и Бога херой, а третата фигура – като жрица. Идеята за обожествяването на владетеля е силно застъпена

На стр. 17 ➔

„Нощ на сетивата“ в Университетската библиотека

Пловдивският университет се включи в националната кампания „Библионощ“, чиято цел е по нетрадиционен начин да се популяризират библиотеките като културни и образователни институции. Събитието, което бе организирано от Университетската библиотека и премина под надслов „Нощ на сетивата“, се състоя на 20 май 2015 г. Любезните домакини, начело с директорката на библиотеката г-жа Милка Янкова, както и останалите членове на екипа – Нонка, Стефка, Тони, Краси, Славена, Елиана, Валя, Ники и Митко, посрещаха гостите с усмивка и чаша вино.

Всеки можеше да провери своите знания в различни области, отговаряйки на въпроси от специално подготвената викторина, а наградата беше книга по избор. Тези, които не се справиха на „изпита“, трябваше да напишат своето послание на специално подготвените за целта места. Получи се една много приятна атмосфера, за

което допринесоха и специалните гости. Студентите Светлана Маринова, Иво Анохин, Живко Каратабанов, Жулиета Танева и Кристиан Манолов, от специалностите „Джаз и поп изпълни-

телско изкуство“, „Педагогика на обучението по музика“ и „Музика“ в Пловдивския университет изпълниха композиции от Ерик Клептън, Ричард Клайдерман, Александър Винитски, Стинг,

Ломбардо Грийн, Фредерик Бюргомюлер, Йохан Себастиан Бах и други световноизвестни музиканти. Те бяха представени от своя преподавател доц. Веселин Койчев, ръководител на легендарната джаз формация „Бели, зелени, червени“.

Проф. д.ф.н. Никола Балабанов, който е първият щатен асистент при откриването на Пловдивския университет през 1961 г. и негов ректор в периода 1989 – 1993 г., разказа интересни спомени, свързани с Университетската библиотека.

Тук трябва да споменем и двете малки художнички – Ивайла и Радмила, които направиха импровизирана изложба на тема „Къщата на кучетата“.

Библионощта приключи в късните часове на майската вечер и се превърна в обещание за една нова традиция, която да бъде добавена към богатия културен календар на Пловдивския университет.

Тильо Тилев

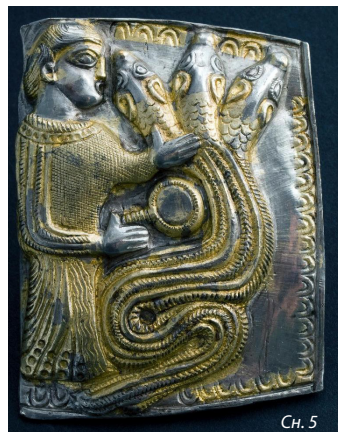
➔ От стр. 16

в тракийската царска идеология и хиерогамията от Летница доказва, че инцестът на сина херой с божествената му майка има значение за утвърждаване на свръхестествен произход на царя. Бракът между тях има същия политически смисъл, както в мита за Едип и в пророческите сънища на Хипий и Юлий Цезар. Бракосъчетанието на хероя с Великата богиня майка означава получаването на властта над родината, т. е. превръщането му в цар.

При цялостната интерпретация на някои от приложенията на Летнишкото съкровище, Ив. Маразов търси паралели с древните индоевропейски ярвания. Така например култовото съдържание на празника „Нова година“ в Индия и Иран е свързано с мита за царя дракон. През неговото царуване в страната настъпва суша, а жените са затворени в „харема“ му и не могат да раждат. Именно тогава се появява един божествен херой с различни имена (Индра, Фаридун, Митра и т.н.) и го побеждава. Освобождава плодородните води, които заливат замядната земя, а младият херой участва в хиерогамия с освободените жени, поради което и местните новогодишни празници включват фалически шествия и оргииестични практи-

ки. Към същата индоевропейска традиция принадлежи и гръцкият мит за Персей и Андромеда, в който хероят освобождава девойката от чудовището и се влюбва в нея.

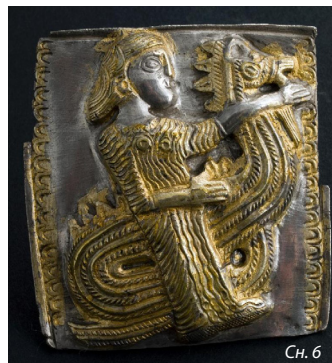
Именно с този митологичен субстрат, разкриващ темата за змеборството, Ив. Маразов свързва три от приложенията. На първо място, това е сцената на брак между дракона (змея) и принцесата, предопределена за негова съпруга (жертва), която чудовището получава всяка година, за да отпусне вода на хората. Тя държи в ръцете си огледало (брачен атрибут), а липсата на означени гърди подсказва девическия ѝ статус (Снимка 5).

Сн. 5

В следващата сцена тракийският торевт заимства елинския иконографски език и с помощта

на *нерейдата* (нимфата), язещата *хипокамп* (фантастично морско животно), персонифицира освободените след победата над дракона води (Снимка 6).

Сн. 6

Митологичният цикъл се затваря със сцената на хиерогамия. Наградата за победителя е свещеният брак, извършен пред погледа на Великата богиня майка с избавената от него принцеса, който му открива достъпа до нейното царство. В Летнишкото съкровище липсва апликация, представяща битката между хероя и змея, но тя или е изгубена, или е компози-

ционно разрешена в сцената на борба между хероя и мечката.

Въпреки красивата и романтична интерпретация на този митологичен цикъл не бива да забравяме, че в образа на триглавата змия, т. нар. „хипокамп“, и в брачната партньорка е възможно да се крие просто една от хипостазите на Великата богиня майка.

Съкровището от Летница си остава един от най-богатите извори за реконструкция на митологията и на царската институция на траките. Неговата тайнственост и очарование безспорно са свързани с непрекъснатата сюжетна линия, а тълкуването на всяка апликация сама за себе си крие риска никога да не се достигне до посланието на тракийския торевт. Всъщност проблемите възникват най-вече от стремежа да прочетем в подробности един многопластов символен текст, който не познаваме, но сме водени от измамното усещане, че знаем да четем сложната азбука на тракийската образност...

Използвана литература

- Бошнакова, А. Съкровището от Летница: опит за тълкуване. – Страници, II, 2000, 1, 5 – 22.
Венедиков, И. Тракийското съкровище от Летница. София, 1996.
Маразов, И. Хиерогамията от Летница. – Археология, XVIII, 1976, 4, 1 – 13.
Рабаджиев, К. Конят, колесницата и конникът. Към интерпретацията на образа в тракийската култура. София, 2014.

20 години специалност „Макроикономика“

Стефан РАЙЧЕВ,
докторант в катедра „Икономически науки“

С дискусия на тема „Висшето икономическо образование в България в годините на пазарни реформи на националното стопанство“ катедра „Икономически науки“ на ФИСН отбеляза 20-годишнината от основаването на специалността „Макроикономика“, първата с подчертан академичен характер, специалност, с която стартира ФИСН през учебната 1994/1995 г. В поканата за дискусията бяха поставени фундаментални въпроси и актуални проблеми на висшето икономическо образование, като:

– Усвоихме ли теорията и методологията на пазарната икономика?;

– Осмислихме ли пазарната икономика, нормализирахме, цивилизовахме и модернизирахме ли икономическата среда и практика?;

– Формирахме ли фундаментите на пазарната икономика – образовахме ли икономическите агенти да действат според нейната философия, механизми и правила?;

– Създадохме ли конкурентно на европейския образователен пазар образование по икономика?;

– Каква е перспективата пред икономическото образование при задълбочаващата се демографска криза, реформиращите се публични политики и зараждащите се структурни диспропорции на пазара на труда?

Към научния форум бе заявен подчертан интерес от академичната общност. Внущително участие взеха преподаватели от Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ – заместник-деканът на факултета доц. Седларски, доц. Димитър Стефанов, а проф. Екатерина Сотирова от УНСС поднесе поздравителния адрес от името на ректора на УНСС проф. д.и.н. Стати Статов. Силно участие регистрира и академичната общност на университетите от Пловдив, особено тези, в които се преподава икономика и управление, като Аграрния университет и Висшия институт по хранителни технологии. Интерес към диску-

сията заявиха и експерти от Министерството на финансите, учени от Института за икономически изследвания на БАН, Института за социални и синдикални изследвания на КНСБ. Приятна изненада се оказа силното представителство на възпитаници на Пловдивския университет, завършили специалността

Участници в дискусията

„Макроикономика“ и вече с професионална кариера в бизнеса и публичната администрация. И не на последно място картината на интереса към дискусията се дооформиха със сериозното участие на студентите макроикономисти от I до IV курс. Преподаватели и изследователи по икономика, докторанти, завършили и настоящи студенти изпълниха докрай академичната зала и оформиха облика на дискусийния форум.

Деканът на ФИСН проф. д-р Иван Иванов откри дискусията с традиционното „добре дошли“ и продължи с акценти върху значимостта на събитието в кратката история на факултета, катедрата и специалността и с актуалността на обявената за дискусия тематика. А доц. д-р Аксентия Замфирова – ръководител на катедрата „Икономически науки“, направи кратка ретроспекция на специалността „Макроикономика“, с която се поставиха основите на Факултета по икономически и социални науки в ПУ „Паисий Хилендарски“. С цел да се обособи значимостта на отбелязвана-

та годишнина доц. Замфирова се върна към времето от 1994 г. и осмисли аргументите, намеренията, целите и идеите за въвеждането и утвърждаването на тази академична специалност, която импонира на едно висше икономическо образование, формирано в университет, развит в неговия класически облик. Но нека с кратък откъс от въстпелението на доц. Замфирова да представим концепцията за промяна

изминалия период се утвърждава като широкопрофилна икономическа специалност. Успешният старт на висшето икономическо образование, изграждането и развитието на ФИСН наложи лидерските позиции на ПУ в Южна България и като един от водещите национални университети в областта на висшето икономическо образование.

За изминалите 20 години катедра „Икономически науки“ успя да реализира множество изследователски проекти, научни конференции и семинари, включително и с международно участие. Някои от тях заслужават да бъдат поне споменати, например: „Трудови пазари и системи на заетост“, в който ФИСН отбеляза равностойно участие наред с водещи университети от Белгия, Германия и Холандия; „Здравна икономика“, проект, реализиран с Университета в Йорк, Великобритания, и финансиран от Британския съвет в България; „Политики на Европейския съюз“, проекти, финансирани от Университетския фонд „Научни изследвания“; „Пазарна оценка на публичните и частните инвестиции в човешки капитал, формиран в степените на висшето образование“, междууниверситетски изследователски проект, финансиран от Националния фонд „Научни изследвания“ на МОН. Резултатите от така реализираните проекти създаваха реална основа за провеждането на научни конференции, семинари, дискусии.

Сега, след 20 години, специалността „Макроикономика“ може да се похвали с над 2000 дипломирани специалисти – икономисти, реализиращи се в почти всички икономически области и допринесли за облика на квалификацията на съвременния икономист.

С презентация на тема „За макроикономиката – от концептуалните проекти към образователната рамка“ проф. д.и.н. Мария Сотирова постави началото на дискусията по обявената тематика и най-вече в контекста на първия модул „Макроикономиката – академична специалност или

на икономическото образование в годините след промените, при формиращата се икономическа и политическа реалност: „Намерението беше новата икономическа парадигма да се изучава и усвоява в контекста на историята, социологията, правото и политологията. Съществуваха надеждата, че така ще се избегне опростенческото, механистичното и пропагандното разбиране на пазара и неговите възможности. Преживяхме жесток икономически преход и беше редно да се противопоставяме на дехуманизацията на икономиката. Преструктурираше се националното стопанство и беше важно да има образовани икономисти, които познават както теоретичната и методологическата рамка на промените, така и политиките, които я осигуряват. Затова се започна с макроикономиката“. Тази идея среща подкрепата на академичното ръководство на ПУ „Паисий Хилендарски“, възприема се от сформирания се състав на ФИСН, в резултат на което макроикономиката през

Наградите от литературния конкурс на вестника

Наградите в тазгодишното издание на литературния конкурс за поезия и проза, организиран от в. „Пловдивски университет“, бяха връчени на 24 май 2015 г. като част от общоуниверситетското тържество. Журито, съставено от доц. д-р Николай Нейчев, Красимир Андреев – поет, лауреат от предишни издания на конкурса, и Тильо Тилев – главен редактор, реши да присъди две равностойни награди за поезия и по

една поощрителна награда за поезия и проза. Ето и техните носители:

Награда за поезия

Диана Георгиева Мъркова – „Българска филология“, I курс;

Антония Станиславова Тодорова – „Психология“, I курс.

Поощрителна награда за поезия

Ася Анатолиева Полянкова – „Български език и италиански език“, III курс.

Поощрителна награда за проза

Виктория Евгениева Кузманова – „Актуална българистика“, I курс.

Най-радващото тази година, както е видно и от нагадените автори, е, че повечето участници са първокурсници, което означава нова литературна вълна в ПУ.

На нагадените – честито! На останалите – успех в следващите издания на конкурса!

„Пловдивски университет“

➔ От стр. 18

професионална квалификация и/или методология на икономическата наука“. На фона на 25 години пазарни реформи – време, достатъчно за самооценка и равностметка, за размисли и преоценка във висшето икономическо образование, проф. Сотирова фокусира презентацията си към теоретичните и приложните измерения на макроикономиката като специалност на висшето икономическо образование, към вариантите на нейния образователно-квалификационен профил. Приведени бяха аргументи за развитие на макроикономиката в две направления – или като професионална квалификация за икономиката на националното стопанство, или като академична специалност, посветена на методологията и техническия апарат за изследване на икономическите процеси и явления, с което се осигурява възпроизводство на кадровия потенциал на икономическата наука. Така дефинираните направления не се разглеждат в контекста на алтернативен избор, а по-скоро като платформа за осмисляне на „архитектурата“ на образователния процес на специалността „Макроикономика“. Ако макроикономиката се разбира като икономика на националното стопанство и в този смисъл се развива като специалност на висшето икономическо образование, този подход предполага образователният процес да се формира на основата на хетеродоксалния подход. Но ако макроикономиката се разглежда като методология на икономическата наука, то образователният процес следва да се позиционира на основата на ортодоксалния, неокласическия подход, на който се базира

икономиксът. И не на последно място, осмисляйки макроикономическото познание в тези два аспекта, възможно е да се постигне така необходимият, дори неизбежен синтез от знания, формирани на основата на тези два подхода – ортодоксалния и хетеродоксалния.

Невероятен интерес предизвика презентацията на проф. д-р Йордан Христосков на тема „Професионалната реализация на завършилите специалността „Макроикономика“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ на пазара на труда“. Резултатите се базират на информация от Националния осигурителен институт, визират цялата съвкупност от дипломирани към момента студенти по макроикономика и разкриват богата палитра от професионални измерения на тяхната пазарна реализация – равнище на заетост, равнище на безработица, заети по статуси на заетост, по класове професии, по икономически сектори, по равнище на заплащане и редица други. Изследването на проф. Христосков представи изключително добра картина в професионалната реализация на макроикономистите, завършили ФИСН. Оказва се, че завършилите тази специалност се приемат по-добре от работодателите, тъй като заетостта при тях е по-висока, а безработицата – по-ниска спрямо средните равнища на заетост и безработица при специалистите с висше образование. Дори съпоставянето на реализацията на макроикономистите с други икономически дисциплини показват по-високи нива на работната заплата от средните за страната. Участниците в дискусиата се обединиха около извода, че при-

чините за добрата професионална реализация се крият както в широкопрофилната икономическа подготовка на студентите по макроикономика, така и във високото ниво на образование по основните академични курсове.

След въстпителните презентации, които формулираха базисните проблеми и очертахта основните направления, дискусиата придоби динамика, тематично разнообразие, критичност и самокритичност. Доц. д-р Пламен Чипев в своята презентация акцентира на кризата и нейните предизвикателства пред икономическата наука, пред нейната теория и методология. А доц. д-р Даниела Бобева коментира промяната в икономическите реалности и обоснова потребността от осмисляне на теоретичните и методологическите тези на икономическата наука и на тази основа – от промяна и обосноваване на учебните програми и преподаването на икономическата наука. Застъпено бе убеждението, че преподавателите заедно с младите икономисти и студенти трябва да намерят отговор на дефицита в икономическото образование, настъпил след световната криза от 2008 г.

Два ракурса се очертахта в хода на дискусиата. От една страна, в изказванията и дискусиите се акцентираше върху необходимостта от промяна на учебното съдържание в посока към осъвременяване на теорията и методологията на икономическата наука – проблем, който коментираха доц. д-р Димитър Стефанов (СУ), доц. д-р Боян Славенков (ПУ), Роска Русинова (СУ), Тони Конджов (СУ). От друга страна, независимо от академичната насоченост на дискусиата не остана встрани и проблемът за

практическата пригодност на специалистите икономисти, за необходимостта от формиране на практически умения, на компетентности за упражняване на специалността в една сложна и несигурна пазарна среда, за „напасване“ на квалификациите с компетентностите. Становища с интересни виждания и прагматични предложения изказаха М. Петрова от Министерството на финансите, д-р Екатерина Рибарова от Института за социални и синдикални изследвания на КНСБ, специалисти от практиката.

Накрая от вниманието на участниците в дискусиата не убягна и актуалният проблем, придобил глобални, дори цивилизационни измерения – за връзката на висшето образование и реалния живот, ракурс, който внесе в дискусиата доц. д-р Олга Симова. Да „пуснем реалния свят в университетите“ или да „трансферираме университетите“ в реалния свят, се очерта като своеобразна дилема в развитието и адаптирането на висшето икономическо образование в динамично променящия се свят.

Времето, определено по програмата на дискусиата, се оказа недостатъчно да се обхване цялата палитра от проблеми на висшето икономическо образование, както и да се удовлетвори интересът на участниците, което роди идеята за продължаване на дискусиата в близко бъдеще и под егидата на Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“.

Материалите от дискусиата ще бъдат публикувани в поредното издание на „Научни трудове“ (том № 10) на ФИСН на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Съвременната българска антропонимна система – мода на личните имена

Акад. Михаил ВИДЕНОВ

Темата за личните имена е вечна и векове наред е била приоритет на църквата. Нашето езиковедие се интересува от тази проблематика още от самото си възникване през XIX в. То си е поставяло две основни цели: 1) да изясни етимологията и вложените пожелателни послания, и 2) да се съблюдава създадената традиция, т.е. внуците да наследяват имената на дедите, бабите или на кумовете и кумиците. През последните десетилетия вече е налице друг подход: изследване на забегките, свързани с модата. Сега Анна Чолева-Димитрова и Борян Янев ни предлагат едно извънредно интересно научно изследване, издържано в духа на новите лингвистични направления. Анализирани са днешната антропонимия всестранно и системно върху материал, взет от службите на ЕСГРАОН в нашите най-големи градове – София, Пловдив и Варна. В изложението липсва публицистичното назидание, липсва дежурният за такива случаи присмех, с който воюва нашата журналистика, когато попадне на явни недомислия, родени от невежество и от стремеж към оригиналност. Да си припомним анекдотичния случай с българския емигрант във Франция, който телеграфира на съпругата си в България да кръсти новородената им дъщеря *Козетка*, а тук – от неразбиране – „побългаряват“ името до ...*Клозетка*! Вероятно невежеството е довело до поставяне на имена като *Проститутка* и под. Като анекдот звучи и действителният случай, довел до композитното име *Юрдечка*, с което се задоволяват претенциите на двете баби – Юрданка и Дечка.

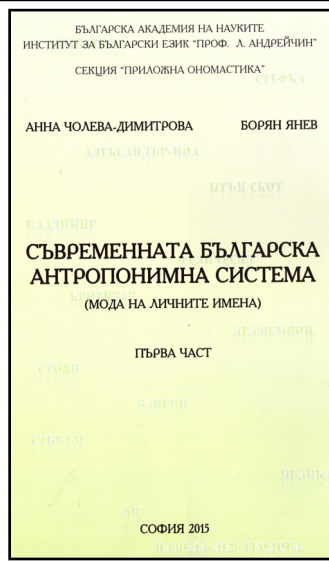
Авторите са се насочили към тази изключително актуална за днешното време тема, отчитайки негативните тенденции: новородените се кръщават с такива имена, че не се разбира българското им потекло. При явния демографски срив и тенденцията младите семейства да имат по едно дете, както и заради мечтата на баби и дядовци да се повтарят имената им се раждат

Монографията „Съвременната българска антропонимна система – мода на личните имена“ (първа част) е първата публикация от многогодишен проект на същата тема, в който участват учени от Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ при БАН и Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Тази така актуална тема на проекта е и в параметрите на изследване на основаното през 2009 г. в Пловдив Академично дружество по ономастика „Проф. Йордан Заимов“ с учредители проф. д.б.н. Васил Райнов, проф. д-р Запрян Козлуджов, проф. д-р Анна Чолева-Димитрова, проф. д-р Иван Чобанов и доц. д-р Борян Янев.

грозни недомислици, търси се модата в чужди именни системи и настъпва едно истинско антропонимично обезбългаряване. А името трябва да краси човека, да го показва като българин и да му пожелава хубави неща. За огрубяването си има прякори.

В периода след Втората световна война българската именна система попадна под руско влияние и се появиха *Наташа*, *Сервожа*, *Альоша* и под. Сега нещата се повтарят чрез модата на англоезичните *Дейвид*, *Дейзи*, *Виен*, *Гордън*, *Джъстин*, *Джордан* и под. В нашия блок в София под наем живееха майка и син тийнейджър, който се казваше *Дейвид Кютукчиев*!

Силата на изследването, което ни предлагат Чолева-Димитрова и Янев, е в това, че се облягат на фактите от огромния масив на ЕСГРАОН и ги интерпретират със съвременна научна методика, опряна на социолингвистиката. Трите града – София, Пловдив и Варна – не са взети случайно и произволно. Отчетено е, че модата се задава от големите градове и чрез тях прониква в по-малките селища и селата, помитайки вековните традиции. Съвременната именна система е проследена по години, като се започва от 2007-а и се стига до 2010-а. Вероятно авторите ще продължат наблюденията си и за следващите години, през които негативните тенденции

значително са се задълбочили. Като школувани съвременни изследователи Чолева-Димитрова и Янев ни дават процентните изменения и ги онагледяват в кръгови диаграми: това много улеснява читателя.

В края на изследването са приложени публикувани в пресата интервюта, чрез които по-експлицитно се назовават схващанията и обществената нагласа на авторите и на някои журналисти. Всички негодуват от смехотворните извращения и дебългаризацията, но лавината се е отприщила и сега са нужни огромни усилия тя да бъде спряна. Една своеобразна силна спирачка в това отноше-

ние се явява и това образцово изследване.

Силната страна на предлаганото изследване е ярко изразеният социален подход. Авторите не са се поддали на традиционното етимологизуване, а са се облегли на отзвук, породен от новите тенденции в днешния ни живот, в днешната глобализация. Силен момент е и това, че последователно е запазен научният тон, избегната е публицистиката и иронията. Читателят е оставен сам да проследи фактите и да види тенденциите, които унищожават една от последните крепости на българщината – личноименната ни система. Само като си помислим, че тя е устояла на петковното робство, а сега за броеви десетилетия пред очите ни се разрушава от нашето лекомислие, безотговорност и невежество, следва много сериозно да се замислим.

Предлаганата книга *Съвременната българска антропонимна система (мода на личните имена в България)* е първа част на разработката по темата. Тя представя в отлична светлина не само двамата автори, но и Института за български език при БАН, където е сформирана специална секция по приложна ономастика, в която се разработват проблеми на модата в личноименната ни система.

Специалистите ономасти мислят за нашето национално бъдеще!

Конкурсът за превод от славянски езици

Вяра НАЙДЕНОВА

В рамките на ежегодния конкурс за превод на поезия (класически и бял стих) и проза (кратък разказ) бяха предложени текстове на съвременни полски, чешки и сръбски автори. Жури от трите славистични профила определи няколко лауреати по специалности. На традиционното празненство в чест на 24 май бяха връчени наградите и младите преводачи получиха заслужени аплодисменти.

Най-много се оказаха участниците със сръбски и хърватски език, от първи до пети курс: Г. Тонева, П. Пироева, Цв. Николова, Д. Герджикова, Хр. Андонова, Ст. Андонова, М. Хаджиева, които бяха отличени с грамоти и поощрения. Заслужава да се отбележи силното представяне при превода на сръбска поезия, където съответно първото, второто и третото място заеха Гинка Тонева, Павлета Пироева и Цветана Николова, и трите – студентки от четвърти курс. При полонистите Десислава Русева е отличена с първа награда, а Росица Петрова – с втора награда; при бохемистите Мария Арнаудова е с трета награда.

Есета, получили отлична оценка на изпита по български език

Приятел – дума, създаваща в човешкото съзнание асоциации, свързани с преданост, обич, привързаност и други чувства, осмислящи съществуването ни на този свят. Дружбата би могла да се окаже най-печелившата карта от тестето на съдбата, но за някои представлява „късата клечка“ от играта на живота. Неслучайно герой от любимия на всички българи филм „Вчера“ казва: „Само от добър приятел става качествен предател“. Надеждата е понятие за вярващите души, за идването на по-добър живот – дъги на небето и разхождащи се по улицата еднорози.

Приятелството не е надежда. Всъщност и двете понятия могат да допринесат с много болка в човешкия живот, тъй като дружбите биват разбивани, а надеждите – излъгани. Така, въпреки красивите емоции, на които душите ни се радват, благодарение на тях се изключва прагматичното у нас – действаме и мислим ирационално, а това със сигурност е ключ за много депресии и разбити психики.

Двадесет и първи век векът на самотата ли е? Приятелството и доверието в хората в наши дни се смятат за наивност и детинщина. Какво губим, когато се доверяваме?

Светът е устроен така, че е необходимо да създаваме връзки с останалите. Човекът е изначално емоционален. Дължни сме пред себе си да споделим болка, частие, разочарование, малките неща, които ни дразнят в партньора, или колко самотни бяхме онази вечер. Но приятелството не е егоистична необходимост, а надежда. Надежда за живот, надежда, че думи като обич, съчувствие и състрадание не са просто измислица на някой романтичен фантазьор.

Интересно протича целият ни живот. Първият плач е последван от прегръдка. Някои приятелства сякаш са подарък от съдбата. Ако смятате, че вашата майка не ви е

Приятелството е надежда*

Мария Атанасова

Когато човек е изградил взаимоотношения, свързани с дружба, може изключително лесно да се превърне в жертва на собствените си добри намерения. Приятелството изисква жертвоготовност – било то с услуги, или с време, ние трябва да даваме частици от себе си за тази връзка. Но това, за съжаление, е несигурна инвестиция и нека си зададем въпрос, преди да започнем да мислим и за ближния. Можем ли да си го позволим? Можем ли да рискуваме себе си, щом съществува възможност да ни бъде отговорено с предателство? Та за каква надежда говорим, ако тя е заплашена със сълзите на разбито сърце и порутена психика.

Друг риск от такива взаимоотношения, свързани с надежда, е себеприщипването, до което човек стига, веднъж обикнал някого. Поставянето на прия-

телските нужди пред собствените отново запраща надеждите за по-добър живот много далеч от индивида. Тези ирационалности в поведението са възможност за околните да смятат себеприщипващия се за мекушав и лесно манипулируем. Това пък определено счупва надеждите на човека, поставящ друг над себе си, за динамичен социален живот. Нека признаем, че обществото гледа с по-голям интерес на егоцентризма. Затова и медиите по света и у нас са пълни с изказвания на модели, актриси и шоумени, в които те нескромно се възхваляват, поставяйки себе си над всичко останало.

Живеем в консуматорско общество с несъвършени идеали и ценности, но като хора, търсеци и борещи се за оценяване, сме длъжни да намираме надежда в това, което ни се отплаща – образование, раз-

витие в кариерата, създаване на добри познания и социални контакти, така нужни за личностното израстване. Те не търсят и не изискват специално внимание, но при добро впечатление за двете страни водят до взаимопомощ – еднократна или многократна.

Животът не може да гарантира, че при спестено себеприщипване и емоции човек ще е щастлив, но пък е вариант, в случай че предателството или разбитото сърце не ни се нравят. Истината е, че дори при всички превенции имунизирани няма. Та нали дори великият Юлий Цезар изстенва: „И ти ли, Бруте?!“. Постъпката на Юда спрямо Исус Христос също е доказателство, че раздаващият се приятел има неосъществени очаквания и надежди за човека срещу себе си.

Истинското приятелство е може би не надежда, а блян. Красивите емоции, идващи от дружбите ни с хората около нас, ни правят щастливи, но ще можем ли да заплатим за тях съгласно с равновесието в живота?

Приятелството е надежда

Семра Юсуф

„приятел“ в точния смисъл на думата, сетете се колко пъти се облягахте на нейното рамо, плачейки и разказвайки за малките си проблеми и страхове, за които на никого не посмяхте да кажете. Приятелство е, когато се осмеляваме да бъдем себе си и когато човекът отсреща ни дава сигурност и топлота. Ако сме големи късметлии, в живота си получаваме и други подаръци от съдбата. За нищо не разменям моментите, прекарани със сестра ми, разговорите ни, смеха и всичко, пред което животът ни е изправял. За връзката, която имам с нея, има единствена дума и тя е надежда. Надежда, че пълното доверие е възможно, че когато някоя от двете ни загуби искрата си и се препъне в някой камък, има

ръка, за която да се хване.

Най-добрите си приятелства създаваме в детството си. На детската площадка не присъства фалшът и няма изгодни позиции. Някои от тези приятелства остават за цял живот. Оказва се, че най-много надежда сме способни да дадем и получим в началото на житейския си път, сякаш голяма част от разочарованията, които понасяме в бъдеще, отнемат от способността ни да обичаме и да се доверяваме напълно. И колкото повече надежда и любов сме готови да дадем, толкова по-силни сме.

Пораставаме с времето и се срещаме с най-различни хора. Може би вече юноши, разбираме, че не всички таят достатъчно доброта в себе си, и се отдалечаваме от хората, които неблагоприятно пилеят нашата. После научаваме, че някои приятелства са способни да оцелеят с времето независимо от променените интереси и мечти. Приятелството не пред-

полага да гледаме в една посока, а да вървим заедно.

Казват, че най-силните любови започват с приятелство. Баба ми казваше, че любовта е един голям компромис, че когато казваш „Обичам те“ на някого, ти го обичаш въпреки недостатъците му. Затова най-големите любови започват с приятелство, защото то те учи на обич, на механизма на даване и получаване. Учи те на разбиране, на стоицизъм. Тези, които смятат, че приятелството е слабост, не разбират понятието.

Приятелство е, когато делим любимата си храна с някого, когато правим нещата, които не обичаме толкова, само защото другият ги харесва. Приятелство е, когато изслушваме страховете на близките си и дори да не можем да помогнем, поне успяваме да се усмихнем. Приятелство е много неща, но най-вече е любов и надежда.

Страхуваме се за бъдещи наранени и разочарования дотолкова, че понякога се впускате в самотно съществуване, а това, от което трябва да се боим, е да не успеем да дадем надежда някому. Иначе защо живеем?

* На изпита по български език по време на предварителната кандидат-студентска кампания четвъртата задача изискваше написването на есе на тема „Приятелството е надежда“.

Благодарим на председателя на комисията гл. ас. д-р Теофана Гайдарова и на останалите колеги проверители, които и тази година подбраха за вестника есета, получили отлична оценка.

Филологическата конференция за студенти и докторанти обедини традициите и модерността

Тенчо ДЕРЕКЮВЛИЕВ

78 представители на държавните български университети и чуждестранни филолози пристигнаха в Пловдив за участие в 17-ата национална научна конференция с мото „Словото – традиции и модерност“. Този факт е поредното доказателство за престижа на научния форум, наричан свойски Пловдивската конференция. Традициите и модерността се обединиха, запазвайки своеобразието си. В словоединство влязоха лингвисти и литературоведа, без да неутрализират спецификата на двете главни филологически направления.

И тази година надсловът отново показва оригиналните виждания на организаторите и идеята за актуалност в избора на мото. Интелектуалната атмосфера в Дома на учените посрещна младите филолози, журито, всички гости. Филологическият факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“, Съюзът на учените – Пловдив, и Лингвистичният клуб „Проф. Борис Симеонов“ отново бяха главните организатори на събитието.

Стартът и развоят на форума са концепция на доц. д-р Красимира Чакърова, в чийто екип ежегодно е и литературоведа доц. д-р Татяна Ичевска. Лингвисти и литературоведа създават единния профил на филологията, коментират участници в конференцията. Към нейните стойности домакините сега добавиха и гостуването на майстора на мерената реч – Иван Цанев, който няколко седмици по-късно бе удостоен с *Орфеев венец* за поезия, връчван по време на фестивала „Пловдив чете“.

Участниците бакалаври и в двете секции бяха убедителни и атрактивни при представянето на темите си. В повечето от презентациите бяха демонстрирани високите технологични умения на младите автори.

Форумът премина и със силно присъствие на докторанти. Докторантите явно са припознали конференцията, където не само да представят изследванията си, но и да чуят мненията на компетентно жури. Принципът в избора на журито е в съответствие с тематиката на заявените доклади, споделиха организаторите.

Традиционната обща снимка на участниците, журито и организаторите на конференцията в Дома на учените

Тази година домакините посрещнаха и известния български езиковед – проф. д.ф.н. Лилия Крумова-Цветкова. Тя бе почетен гост на форума и персонален на Лингвистичния клуб, информираха от студентско-докторантската формация.

Големият брой слушатели е добър знак за нивото на конференцията, казаха още организаторите. Един форум излиза от границите на собствената си затвореност, когато се споделя и от хора извън кръга на докладчиците, заяви доц. Красимира Чакърова.

Сборникът „Светлият път на словото“ е поредното издание с доклади от конференцията. Той съдържа статии от различни области на езика и литературата. На премиерата му издателят от „Контекст“ Стефан Пеев направи и дарение на филологическата общност. Пловдивчанинът, който е филолог по образование, е създал уникален шрифт, отразяващ графичните особености на старата българска книжнина. Шрифтът е одобрен

от тесни специалисти в медиевистиката. Оказва се, че сред авторите на съществуващите до момента старобългарски шрифтове няма българско участие. Това е стимулирало Стефан Пеев да изобрети новия шрифт.

Събрала бакалаври, магистри и докторанти, журито и

Поетът Иван Цанев – един от специалните гости на конференцията

бляскав триумф на младата филологическа мисъл. За седемнадесети път тя демонстрира своята основна мисия: да привлича и предизвиква; да обединява и противопоставя научни схващания за популярното и неустановеното, за незабелязаното и неволно подминатото; да синтезира словото и словесността в тяхната многоизмерност. За да ги представи на филологическия читател, насочвайки го към средоточието на традициите и модерността.

гостите, Националната научна конференция за студенти и докторанти бе поредният

Отличените с награди участници в „Словото – традиции и модерност“:

Езикознание

Бакалаври

1. награда – Елена Белева, Сийка Славова, ПУ;
2. награда не се присъжда;
3. награда – Георги Георгиев, СУ; Йозлем Искренова, ШУ; Хатиже Осман, ПУ.

Поощрения

Десита Горова, ПУ; Радина Начева, СУ.

Магистри

1. награда не се присъжда;
2. награда – Камелия Петрова, Дамян Капов, ПУ; Вера Щерева, ПУ;
3. награда – Спасиана Петкова, ПУ.

Литературознание

Бакалаври

1. награда – Кристиян Янев, СУ;
2. награда – Ани Иванова, ПУ;
3. награда – Даниела Герджикова, ПУ.

Поощрения

Илиян Шехада, Ива Попова, СУ; Ширин Фейзиева, Илияс Ятропулос, Тракийски университет в Комотини.

Магистри

3. награда – Деница Венкова, СУ.

Отново добро представяне на спортните отбори на ПУ в Националната универсиада

Националната студентска универсиада тази година се проведе в Пловдив. Това стана възможно със съдействието и помощта на ректорите на всички висши училища (ВУ), студентските съвети, катедрите и преподавателите по спорт и Община Пловдив (кмета и неговите заместници). От Пловдивския университет заслуга имат още помощник-ректорът Румен Киров, проф. д.п.н. Веселин Маргаритов – функционален декан по спорт и социална дейност, цялото транспортно звено и доброволците студенти от всички специалности.

Тържественото откриване на Националната универсиада в спортната зала на Пловдивския университет

ПУ „Паисий Хилендарски“ участваше в Универсиадата с 13 отбора по 9 спорта: футбол – с ръководител гл. ас. Стоян Димитров; лека атлетика и аеробика – треньор ст. пр. Валентин Кузев; тенис – ст. пр. Татяна Найденова; волейбол (мъже) – ст. пр. Димитър Ангов; тенис на маса (мъже) – ст. пр. Румяна Присадова; хандбал (жени) – Павел Джанев, хандбал (мъже) – Александър Богданов; джудо и кикбокс.

Състезанията се проведоха в рамките на една седмица – от 16 до 23 май 2015 г., и част от отборите участваха директно на финалите, а други се наложи да изминат един дълъг път на състезания още от есента на 2014 г., за да достигнат до крайния етап.

Хронология на състезанията

1. Аеробика – проведе се на 4.04.2015 г. в НСА – София. В състезанието взеха участие осем пълни отбора с по 7 или 8 състезатели. Поради субективни и обективни причини 3 от най-добрите състезатели от отбора на ПУ не участваха. Заместничките им се представиха блестящо и само 4 стотни отделиха отбора от 2-рото място – 153,3 срещу 153,7 за УНСС. В крайните резултати индивидуално и отборно прозира лек съдийски и домакински субективизъм. Най-добре представили се от отбора ни са Стефка Главанова, Милена Минчева и Моника Малакова.

2. Лека атлетика – проведе се на 17 и 18 май на стадион „Пловдив“. Свои представители тук имаха 21 ВУ. Отборът ни – мъже и жени, спечели 4 купи от участието си в групи дисциплини и 6 медала от индивидуалното първенство – един златен, три сребърни и два бронзови. И тук някои субективни причини доведоха до „изпускането“ на второто място в отборното класиране – 159 т. срещу 161 т. в полза на УНСС. На първо място безапелационно се класира НСА. От нашите състезатели най-добре се представиха: Павел Мураменов – първо място на скок дължина и пето на скок височина; Иван Вълков – втори на скок височина, трети на скок дължина и четвърти на щафета 4x100 м; Иван Булкин – втори на 100 м гладко бягане; Гинка Николова – втора на диск. Женската щафета на 4x100 м в състав Янка Стоянова, Дария Янева, Доница Католикова и Марина Генова зае трето място. Добре се представиха още Георги Хаджиколев, Владимир Клявков, Иванка Делева, Васил Господинов.

3. Тенис – до финалната фаза достигнаха 9 мъжки и 6 женски отбора. Мачовете се проведоха на кортовете на „Локомотив – Стад“ на стадион „Пловдив“. Мъжкия отбор на ПУ бе в група с ТУ – Пловдив, СУ, АУСТ. След като прегазиха всички противници с по 4:1, те стигнаха до полуфинал с ТУ – София, също спечелен с 4:1. Финалът с НСА бе тежък и оспорван – наложи се при 2:2 в индивидуалните игри срещата по двойки да реши спора. Стигна се до тайбрек, който донесе победата на НСА, а със сребърните медали се окичиха Серафим Грозев, Светлозар Тодоров, Тихомир

Симов, Крум Крумов и Димитър Константинов.

Жените победиха в своята група УНСС с 5:0 и ТУ – София, с 1:4. На полуфинала много трудно се справиха с 3:2 срещи (двойките решиха мача). И тук не достигна малко шанс – загуба на финала от НСА с 4:1 и сребърни медали за Анита Палийски, Денис Кемал, Стефани Малева, Мартина Накова и Поли Чонова.

4. Волейбол – както всяка година, борбата започва с мачове в предварителните групи. Този път бяхме в една

група с отборите на АУ – Пловдив, МУ – Пловдив, УХТ, ТУ, ТрУ – Стара Загора, и ЕКИУ – Пловдив. От 10 мача през есента и пролетта отборът ни завърши на първо място с 10 победи. Във финалната фаза на Универсиадата попаднахме в предварителна група с ЮЗУ (победа с 3:1), победа с 0:3 над ХТМУ – София, и загуба от НСА с 1:3 в много равностоеен мач. Драматична бе загубата на полуфинала от РУ с 2:3 гейма. В мача за 3-тото място загубихме с 3:0 от УНСС и останахме, както и миналата година, четвърти. Ако имаше възможност да ползваме и тримата състезатели на „Локомотив“ – Пловдив, класирането ни може би щеше да е друго.

Говорейки за волейбола, тук е мястото да посочим първото място на женския отбор на ПУ в Лятната универсиада в „Албена“.

5. Хандбал – мъжкия ни отбор участваше на финала в група с още 5 ВУ. След загуба от СУ с 16:19 и от НСА с 5:11 последваха победи над ЮЗУ с 18:5, УАСГ с 21:11 и ТУ – София, с 18:6 и класиране на призовото трето място. Най-добри състезатели бяха Веселин Цветков – голмайстор на отбора, Любослав Пашев, Иван Стайков, Христо Ангелов. Женският отбор изигра само една среща – с НСА, която се оказа и финал поради отказване на СУ. След многобройни обрати мачът бе спечелен от хандбалистите на ПУ с 27:25, които се окичиха и със златните медали. Похвала заслужават изявите на Райна Георгиева, Стела Иванова, Елена Чолакова, Мила Хубенова, Дилияна Пърлева.

6. Джудо – не бяхме участвали с университетски отбор в състезания по джудо, а се оказа, че имаме доста таланти в този спорт. Стоичко Търновалийски – IV курс, ФВ, стана шампион в категория до 90 кг при конкуренция между 18 състезатели. В същата категория Николай Панов остана пети. Божидар Мечев, ФВ, завоюва трето място в категория до 81 кг при 16 участници, а Мартин Влахлиев е седми в същата категория. В категория до 73 кг Атанас Качорев се класира пети от 18 състезатели.

7. Футбол – през учебната 2014/2015 г. в предварителната група отборът ни завърши на второ място само с една загуба и продължи в баражи за класиране на финала. Първият бараж бе спечелен, но във втория и най-важен – с НСА, загубихме нещастно с 0:1. Точно по време на баражите футболният отбор имаше много контузени и отсъстващи състезатели, което доведе и до загубата. Така отборът остана да дели 5 – 6 място в крайното класиране.

8. Участниците ни в състезанията по **карате** отказаха участие в последния момент поради разминаване с изискванията за участие в състезанието „Комите“ и техния стил на игра.

9. Тенис на маса – поради финансови причини отборът (мъже) не взе участие в есенния турнир, който по същество е първи кръг, и по тази причина на финалите бяха пратени да играят в групата за 9 – 12 място, където нямаша никакви проблеми.

Поредната Вечер на гръцкия език

Тази година Островът на Афродита събра на тържество студенти, преподаватели и гости

Йорданка СЛАВЧЕВА, специалност „Балканистика“, III курс

За пореден път залата на Радио Пловдив се оказа тясна за желаещите да се насладят на Вечерта на гръцкия език. Събитието се състоя на 20.05.2015 г. и бе посветено на остров Кипър. Станало вече традиция на Сектора по новогръцки език към катедра „Общо езикознание и история на българския език“, то събра много официални гости. Сред тях бяха проф. д-р Стойна Пороманска, проф. д-р Иван Чобанов, проф. д.и.н. Кирил Павликианов, доц. д-р Станка Козарова, поетът от Серес Стелиос Саривасилис и други.

Началото на вечерта поставиха двамата водещи, чаровните третокурсници Пламен Димитров и Ивет Димитрова. Думата бе преоставена на проф. Пороманска, която успя да трогне всички присъстващи със своята реч. Тя даде безспорни примери за признанието и успехите на неоелинистите в Пловдивския университет в началото на 2015 година: преобладаващия брой наши студенти сред всички участници в Националния конкурс за превод на новогръцка поезия и проза (10 от общо 18), одобрените редовни и допълнителни кандидатури за летния семинар ТИЕСПА на Атинския университет, участието в 11-ата Международна театрална универсиада в Серес в края на месец май.

С помощта на студентски презентации, посветени на Кипър и историята му, както и с доклада на Петя Петрова за кипърския диалект публиката се потопи в тази необятна култура. Вечерта продължи с литературно четене на творби от кипърските автори Н. Марангу, К. Монтис, М. Пиерис, Н. Патапиу и Й. Христодулидис. На фона на музика от кипърската композиторка Анастасия Гай студентите от специалностите „Балканистика“ и „Български език и новогръцки език“ артистично представиха

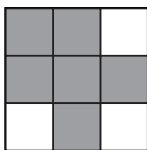
оригиналите и българските им преводи, дело на З. Михайлова, Я. Букова, И. Алексиева, В. Петрова-Хаджипапа, Б. Жогов.

Малко преди края на Кипърската вечер с книги на гръцки и кипърски писатели бяха наградени отличените участници в студентския конкурс за превод и театралната трупа. Своите поздравления поднесе и г-н Саривасилис, който в духа на събитието се пошегува, че залата е пълна с „Афродити“. И преди всички да се насладят на гръцките лакомства, студентите, изучаващи новогръцки език в Пловдивския университет, изразиха огромната си признателност към преподавателите ас. В. Гроздева и ас. Г. Брусева и ги развълнуваха с поднесените цветя.

ЗАДАЧИ. ГЛАВОБЪЛЪСКАНИЦИ

1. Квадрат е съставен от 9 малки квадратчета: бели и сиви. Искате се никои две от тях с обща страна да не са с един и същ цвят. Колко е минималният брой премествания, с които може да се постигне това?

а) 1, б) 2, в) 3, г) 4, д) 5.

2. На балкона си Невена има два вида цветя. Едните имат по пет листа, а другите – две листа и едно цветче. Общият брой на листата е 32. Колко е минималният брой на растенията? А колко е максималният брой?

3. В дадената сума еднаквите букви означават еднакви цифри, а различните букви – различни цифри. Коя цифра отговаря на X?

а) 3, б) 4, в) 5, г) 6, д) 8.

$$\begin{array}{r} X \\ + X \\ + Y Y \\ \hline Z Z Z \end{array}$$

Отговори на задачите от миналия брой

1. Между двамата ученици трябва да има преграда. Вестникът се промушва под вратата и те стъпват отвътре и отвън.

2. Най-напред в средата връзваме конеца на малка панделка. След това режем с ножица само панделката.

Подготвил: доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ

Отново добро представяне на спортните отбори...

➔ От стр. 23

В индивидуалния турнир участваше само Еди Негалов, който стигна до четвъртфинал.

10. Културизъм – този спорт не фигурира в Универсиадата, но големите успехи ни карат да напишем няколко реда и за него. Валери Енчев – студент от специалността „Физическо възпитание“ има следните успехи за една година: в турнира „София“ – първи на младежи и абсолютен, същото се повтаря на турнира „Мечката“ – в Бургас и в Пловдив; първо място на Балканиадата за младежи и второ място на Европейското първенство. Представителката ни при жените Анита Стаматова зае първо място в турнир

„Пловдив“ и шесто място на Балканиадата. Двамата участват и на Първите европейски олимпийски игри през юни в Баку.

В крайното комплексно класиране на Националната студентска универсиада с пет златни, четири сребърни и шест бронзови медала ПУ зае пето място от 32 участващи ВУ. Голяма част от всичките ни отбори са изградени от състезатели от специалността „Физическо възпитание“, а съществена роля за постигнатите успехи имат усилията на преподавателите от катедра „Теория и методика на физическото възпитание и спорт“, ръководена от проф. д.п.н. Веселин Маргаритов.

„Пловдивски университет“